

vergadering **C232**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 19 april 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de informatiedoorstroming vanuit de parketten naar het agentschap Op-groeien – 2161 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van het aantal slachtofferonthaaldossiers bij de justitiehuisen – 2164 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project van de Jongerenopvolgingskamer bij de rechtbank van Antwerpen – 2165 (2021-2022)	10
VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de initiatieven van de minister om de aanpak en opvolging van zedendelinquenten te verscherpen – 2440 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak en opvolging van zedendelinquenten – 2442 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van zedendelinquenten na vrijlating uit de gevangenis – 2497 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het nationale actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025 – 2441 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ondersteuning van terreurslachtoffers – 2475 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de seksuele uitbuiting via shout-outpagina's op sociale media – 2532 (2021-2022)	24
VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de belasting op de inverkeerstelling voor aangepast rolstoeltoegankelijk vervoer – 2210 (2021-2022)	27
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de Nederlands-Spaanse alliantie in het kader van de hervorming van het Europese stabiliteits- en groeipact – 2493 (2021-2022)	29

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de vrijstelling van onroerende voorheffing voor geloofsgemeenschappen – 2508 (2021-2022)	35
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het advies van de Hoge Raad van Financiën en de Europese middelen voor het Belgisch en Vlaams relanceplan – 2538 (2021-2022)	38

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de informatiedoorstroming vanuit de parketten naar het agentschap Opgroeien
– 2161 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, collega's, de voorbije weken werd er hier in het parlement vaak van gedachten gewisseld over de garantie die ouders moeten kunnen hebben over de kwaliteit van de opvang wanneer ze hun kindje onderbrengen in een kinderopvanginitiatief. Die discussies hebben we gevoerd in de plenaire vergadering en in de commissie Welzijn naar aanleiding van twee concrete gevallen waarbij er sprake was van ernstige wantoestanden. De manier van inspectie en handhaving zullen ook verder voorwerp uitmaken van een parlementaire onderzoekscommissie, waarvan we overigens, voor het reces, net de eerste zitting hebben gehad.

Nieuwe uitbaters van een kinderopvanginitiatief en ook al wie in de kinderopvang gaat werken, moeten een uittreksel uit het strafregister kunnen voorleggen aan Kind en Gezin. Mensen die veroordeeld werden, bijvoorbeeld voor feiten van kindermishandeling, kunnen geen plaats hebben in de kinderopvang. Laat dat heel duidelijk zijn. Het is echter zo dat dit uittreksel maar één keer moet worden voorgelegd, namelijk bij de opstart of op het moment dat men in dienst treedt en wil gaan werken in de kinderopvang. Als de situatie verandert en een uitbater of medewerker veroordeeld wordt, of wanneer er een strafrechtelijk onderzoek is geopend, dan wordt het agentschap Kind en Gezin daar niet automatisch van op de hoogte gebracht door het parket, waardoor zij er dus ook niet naar kunnen handelen.

In antwoord op mijn vraag om uitleg van 8 maart van dit jaar, stelde minister Beke daarover het volgende, en ik citeer: "Op dit moment wordt Kind en Gezin niet systematisch geïnformeerd wanneer er een veroordeling wordt uitgesproken tegen een kinderopvanginitiatief, een verantwoordelijke of een van de medewerkers. Tussen de procureurs-generaal en de Vlaamse agentschappen bestaat wel een omzendbrief houdende mededeling van opsporingsonderzoeken, vervolgingen en veroordelingen van ambtenaren en personen die taken van openbaar belang waarnemen of die functies uitoefenen die doorgaans een gezagsrelatie met minderjarigen of kwetsbare personen impliceren. Deze omzendbrief heeft als doel om, binnen het daartoe uitgewerkte kader, het betrokken Vlaams agentschap te informeren van wat in de titel is opgesomd. Tot op heden heeft Opgroeien één dergelijke melding ontvangen, die zich situeert in de preventieve gezinsondersteuning." Tot daar het citaat.

De minister was, net als ik, van mening dat er echt nood is aan meer bewustwording bij de parketten om de samenwerking en de informatiedoorstroming te verbeteren.

Vandaar mijn vragen aan u, minister: zult u overleg voeren met uw federale collega bevoegd voor Justitie over hoe een betere informatiedoorstroming bewerkstelligd kan worden tussen de parketten en het agentschap Opgroeien, met betrekking tot bepaalde strafrechtelijke onderzoeken of veroordelingen van uitbaters van kinderopvanginitiatieven of mensen die er tewerkgesteld zijn, teneinde de veiligheid en de integriteit van kinderen in de kinderopvang of van minderjarigen in andere zorginitiatieven zo veel mogelijk te kunnen garanderen?

Op welke manier kunnen de richtlijnen van de genoemde omzendbrief beter worden opgevolgd en uitgevoerd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega. Dat de informatiedoorstroming van het parket naar de verschillende Vlaamse overheidsdiensten, maar ook naar werkgevers in het algemeen, nog niet altijd even vlot loopt, is waar. Er is nochtans een liaison bij het agentschap Opgroeien die de informatie kan ontvangen en er zijn ook referentiemagistraten die de informatie zouden moeten doorgeven. In het kader van mijn decreet rond het opvragen van het uittreksel van het strafregister voor alle personen die met minderjarigen werken – dus nog voor de bom losbarstte in de kinderopvang – en net om mijn decreet sluitend te kunnen maken, kaartte ik vorig jaar op 11 oktober reeds proactief de betere toepassing van de omzendbrief, waarnaar minister Beke verwees, al aan op het overleg dat ik had met het College van procureurs-generaal, de collega-ministers bevoegd voor Justitie van de deelstaten en de federale minister van Justitie.

Uit het overleg met het college kwamen twee belangrijke zaken naar voren. Het college was ten eerste van mening dat één zaak geen structureel probleem kon aantonen en volgens hen worden omzendbrieven slechts in herinnering gebracht bij structurele problemen. Ten tweede, het probleem bij de informatiedoorstroming heeft volgens het college ook vaak te maken met het feit dat het parket niet op de hoogte is van het beroep van de verdachte, gezien dit niet meer verplicht wordt geregistreerd in het rijksregister.

Met het antwoord dat ik daar kreeg, was ik natuurlijk niet tevreden. Daarom heb ik toen drie zaken in gang gezet.

Ik heb minister Verlinden ten eerste aangeschreven rond het probleem met betrekking tot de registratie van het beroep. In haar antwoord gaf ze aan dat het college richtlijnen moet uitschrijven die bepalen dat het beroep verplicht geregistreerd moet worden in het proces-verbaal, zodat het parket via die weg op de hoogte is van het beroep van de verdachte en zo de juiste werkgever op de hoogte kan brengen.

Ten tweede, naar aanleiding van de onthullingen in bepaalde kinderdagverblijven heb ik onmiddellijk een herinnering gestuurd naar het college en hen opnieuw gevraagd om de omzendbrief bij de verschillende parketten onder de aandacht te brengen

Ten derde, ik bekijk momenteel met de collega-ministers hoe we vanuit Vlaanderen per sector een liaison kunnen aanstellen, zoals nu al in een aantal sectoren het geval is, die dan de contactpersoon kan zijn voor de parketten, waaraan zulke info doorgegeven kan worden en waarmee samenwerkingsafspraken gemaakt kunnen worden. Ik zal dan elk jaar een geüpdatete en bredere lijst van deze contactpersonen aan de parketten overmaken, zodat de informatie-uitwisseling geoptimaliseerd kan worden.

Door al die zaken heb ik opnieuw een overleg met het College van procureurs-generaal gevraagd. Op 2 mei zit ik opnieuw met hen samen, alsook met de federale minister van Justitie en de ministers van de deelstaten bevoegd voor Justitie. Morgen vindt het voorbereidend overleg plaats. Ik heb deze punten opnieuw op de agenda geplaatst, zodat we met de bijkomende informatie die we intussen hebben de verdere stappen kunnen bepalen om niet alleen met het agentschap Opgroeien, maar met de hele Vlaamse overheid tot een betere informatiedoorstroming te komen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Bedankt, minister, voor uw duidelijke antwoord. Ik denk dat we het belang allemaal heel goed begrijpen, dat de informatiedoorstroming er moet zijn. We hebben de discussie al vaak gevoerd en zullen ze binnenkort nog wel kunnen voeren, denk ik, naar aanleiding van het decreet over het strafregister. Het is altijd maar een momentopname, maar wel een belangrijke momentopname.

Het gaat over het onderwijs, over kinderopvang, over verschillende sectoren en wij willen allemaal niet dat mensen die bepaalde strafbare feiten hebben gepleegd

en daarvoor vervolgd zijn, soms zelfs veroordeeld, toch in bepaalde functies aan het werk kunnen blijven.

De doelstelling is dus duidelijk en ik kan alleen maar onderschrijven wat u gesteld hebt: dat u met het College van procureurs-generaal en de collega-ministers die bevoegd zijn voor Justitie de thematiek aankaart en op de agenda blijft zetten, zodat we echt werk maken van een betere informatiedoorstroming. Die zal natuurlijk niet alle mazen van het net kunnen dichten, maar we moeten elke opening aangrijpen die we kunnen dichten.

Ik heb daarover geen bijkomende vragen, alleen hoop ik dat de inspanningen daar kunnen leiden tot resultaat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van het aantal slachtofferonthaaldossiers bij de justitiehuizen – 2164 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De justitiehuizen hebben een belangrijke opdracht met betrekking tot slachtofferonthaal. De dienst slachtofferonthaal kan tussenkomen zodat men, als slachtoffer of als na- of naastbestaande van het slachtoffer, de nodige informatie en bijstand krijgt tijdens de hele gerechtelijke procedure, vanaf de indiening van de klacht tot de strafuitvoering, en zodat men zijn rechten kan laten gelden.

De magistraat die het dossier behandelt, kan vragen dat een justitieassistent tussenkomt als hij of zij oordeelt dat de omstandigheden of de gevolgen van het misdrijf een bijstand vereisen. In sommige gevallen is dat ook verplicht. Mensen kunnen echter ook zelf contact opnemen met een justitieassistent, die zal dan toestemming vragen aan de magistraat om tussen te komen.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag, nr. 394 van 20 januari van dit jaar, stelde u, minister, dat de Vlaamse justitiehuizen in 2020 en 2021 respectievelijk 6680 en 8392 nieuwe dossiers slachtofferonthaal ontvingen.

In totaal is dat een stijging van 25,6 procent, maar in sommige justitiehuizen gaat het over een stijging van 40 tot bijna 50 procent. Dat is het geval in de justitiehuizen van Antwerpen, Brugge, Brussel, Kortrijk en Veurne. In absolute aantallen was de stijging het meest uitgesproken in het justitiehuis van Antwerpen, waar in 2021 499 dossiers meer werden ontvangen dan het jaar voordien.

Minister, in een reactie op deze cijfers in de pers stelde u dat er wordt bekeken of een uitbreiding van het aantal justitieassistenten slachtofferonthaal mogelijk zou zijn. Ook zei u dat slachtofferonthaal niet altijd wordt ingeschakeld, zoals in gevallen wanneer het slachtoffer overleden is of wanneer er sprake is van intrafamiliaal geweld. Ook wanneer de dader minderjarig is, wordt slachtofferonthaal niet vaak ingeschakeld. In antwoord op mijn schriftelijke vraag stelde u dat de systematische of verplichte vatting van de dienst slachtofferonthaal door de magistraten in sommige arrondissementen uitgebreider toegepast wordt dan voorzien in de omzendbrief van het College van procureurs-generaal 16/2012 (COL 16/2012).

Minister, hoe verklaart u de grote toename vorig jaar van het aantal dossiers dat werd geopend bij de diensten slachtofferonthaal van de justitiehuizen? Wat is de

reden dat de systematische vatting van de dienst slachtofferonthaal in sommige arrondissementen uitgebreider of minder uitgebreid wordt toegepast dan voorgescreven? Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de verplichting om de dienst slachtofferonthaal in te schakelen overal op dezelfde manier wordt nageleefd? Hoe wordt ervoor gezorgd dat de dossiers slachtofferonthaal een vlotte afhandeling kunnen krijgen binnen de justitiehuisen nu hun aantal zo is toegenomen? Welke uitbreiding aan capaciteit acht u daarvoor noodzakelijk? Welke acties onderneemt u daartoe?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Op federaal niveau wordt via omzendbrieven bepaald wanneer de magistraten de dienst slachtofferonthaal systematisch moeten vatten. De algemene regels hierrond zijn opgenomen in de omzendbrief COL 16/2012. Daarnaast zijn er nog enkele specifieke omzendbrieven die systematische vattingen voorzien rond bepaalde soorten misdrijven.

Naast dit algemene kader staat het elke procureur des Konings vrij om in het kader van zijn strafrechtelijk beleid voor zijn gerechtelijk arrondissement en na overleg met de diensten slachtofferonthaal deze systematische vatting uit te breiden tot andere feiten. In Antwerpen bijvoorbeeld zien we dat het parket erg inzet op vattingen van slachtofferonthaal.

We zien inderdaad een stevige stijging. We zien die stijgende trend al sinds 2017. Afgelopen jaar was inderdaad een recordjaar met 8400 dossiers. Dat is een stijging met 26 procent in vergelijking met 2020, een stijging van 38 procent in vergelijking met 2019 en zelfs een stijging van meer dan 70 procent ten opzichte van 2017.

De stijging van de afgelopen jaren kan worden verklaard door verschillende factoren. Zo zijn de parketten, onder andere dankzij blijvende sensibilisering door de diensten slachtofferonthaal, zich steeds meer bewust van het belang van de vatting door de dienst slachtofferonthaal. Daardoor zetten de parketten enerzijds meer in op een nauwere toepassing en opvolging van de systematische vattingen. Anderzijds zien we dat de individuele magistraten hierbij ook een belangrijke rol spelen.

Daarnaast is er ook op mijn initiatief in 2020 een bijkomende systematische vatting gekomen voor dossiers vanuit de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG's).

Ik heb ook het College van procureurs-generaal gevraagd om alle Vlaamse parketten te sensibiliseren rond vattingen voor slachtoffers van minderjarige daders. Tot voor kort gebeurde dat amper.

Tenslotte ben ik ook in overleg met het College van procureurs-generaal, samen met mijn collega-ministers van de deelstaten, over het uitbreiden van de automatische vattingen in het kader van de wet betreffende de externe rechtspositie. Vanaf september zal er niet enkel bij de zorgcentra maar in alle zedenzaken bijvoorbeeld een automatische vatting zijn.

Wat de capaciteit van de justitiehuisen betreft, heb ik de afgelopen twee jaar, zoals u reeds weet, de capaciteit met bijna 50 procent verhoogd door de aanwerving van zeventien extra vte's waardoor de sterke toename aan dossiers opgevangen kon worden. In sommige justitiehuisen werden er in het kader van de twee personeelsplannen zelfs extra justitieassistenten slachtofferonthaal ingezet. In Antwerpen bijvoorbeeld, werden er niet twee maar vijf extra justitieassistenten ingezet om de stijging op te vangen. Ook met het nieuwe personeelsplan zal men daar nog twee tot drie extra justitieassistenten op inzetten. Die laatste wervingen zijn nu nog lopende en zouden tegen de zomer rond moeten zijn. Die zullen worden ingezet waar de noden liggen. In sommige justitiehuisen is er immers een minder grote stijging rond slachtofferonthaal dan in andere, zoals u zelf ook aangaf.

Gezien de stijgende cijfers, voornamelijk door inzet op sensibilisering, werd het nodige personeel dus tijdig aangeworven om alles op te vangen. Ook in het kader van het proces van de aanslagen zullen er tijdelijk extra justitieassistenten slachtofferonthaal worden aangeworven, zodat we geen enkele capaciteit verliezen van onze reguliere krachten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. De diensten slachtofferonthaal doen natuurlijk zeer belangrijk werk. Daar zijn wij van overtuigd. Het is goed dat hun werking systematisch wordt uitgebreid. Maar dan moeten we natuurlijk heel de keten kunnen voorzien. Als het aantal misdrijven of de categorieën slachtoffers waarvoor slachtofferonthaal automatisch ingezet wordt, uitgebreid worden, dan moeten we natuurlijk ook zien dat de diensten zelf dat kunnen volgen. Een van de aspecten die ik graag in deze commissie altijd opvolg – en minister, ik denk dat dat een bekommernis is die u ook onderschrijft – is dat hoe een slachtoffer opgevolgd wordt en hoe hij zijn rechten kan laten gelden, niet afhankelijk mag zijn van de plek waar je slachtoffer geworden bent. We zien ook hier dat er nogal een grote verscheidenheid is tussen de verschillende parketten en justitiehuizen. Dat is mijn bekommernis. Minister, kunt u dat zeker meenemen: hoe kunnen we ervoor zorgen dat slachtoffers die zich in dezelfde situatie bevinden van dezelfde rechten en op dezelfde manier van slachtofferonthaal en -begeleiding kunnen gebruikmaken?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Ik sluit me ook heel graag aan bij de terechte bijkomende vragen die collega Schryvers net stelde. Minister, naast het ondersteunen van het slachtoffer is ook de informatieverstrekking aan het slachtoffer over het verloop van het onderzoek ongelooflijk belangrijk. U gaf reeds eerder aan dat u het verbeteren van die informatieverstrekking ook al aangekaart had tijdens het overleg eind vorig jaar met het College van procureurs-generaal. Daarnaast zou u ook gevraagd hebben aan dat college om een overzicht te maken van de wettelijke en reglementaire bepalingen die vastleggen wie wanneer slachtoffers moet verwittigen. U deelde toen ook mee dat het College van procureurs-generaal u blijkbaar niet kon vertellen welke dienst wie wanneer eigenlijk moet verwittigen. Om dit te verhelpen had u ook gevraagd om dat duidelijk in kaart te brengen zodat die werking geoptimaliseerd kon worden. Daarom mijn bijkomende vraag: wordt hier momenteel al werk van gemaakt? Wanneer kunnen we hier eventueel de resultaten van verwachten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mevrouw Blancquaert, het is inderdaad misschien raar in dit land, maar het is vorige keer tijdens de vergadering van het College van procureurs-generaal heel duidelijk geworden dat het niet altijd duidelijk is wie wanneer wat op de hoogte brengt. Ik had gevraagd om dat in kaart te brengen. Dat staat nu op 2 mei opnieuw op de agenda van het College van procureurs-generaal. Wij zijn dat goed in kaart aan het brengen. Ik kan u en aan alle collega's hier alleen maar meegeven dat het heel moeilijk is in dit land om zelfs over iets heel simpels, als het gaat over bepaalde informatie, om het slachtoffer daarvan op de hoogte te brengen. Blijkbaar is het zelfs heel moeilijk om dat te kunnen doen omdat niemand weet of hijzelf verantwoordelijk is. Soms kijkt iedereen naar elkaar en gebeurt het helaas niet en wordt het slachtoffer dan weer opnieuw slachtoffer. Welkom in dit land.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, ik denk dat ik mijn oproep duidelijk genoeg had gemaakt: we moeten zorgen dat slachtoffers ongeacht waar ze wonen en waar ze slachtoffer zijn van een misdrijf op dezelfde manier een beroep kunnen

doen op de diensten van slachtofferonthaal. De minister was daar niet meer op ingegaan in al haar gedrevenheid om het andere punt te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project van de Jongerenopvolgingskamer bij de rechtbank van Antwerpen – 2165 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, al eerder heb ik u vragen gesteld over het belangrijke project dat begin 2021 werd opgestart en waarbij in Antwerpen het parket en het gerecht jongeren tussen 18 en 25 jaar, die een misdrijf hebben gepleegd, op een andere manier opvolgen.

Bedoeling is om niet dadelijk een straf op te leggen en geen toevoegingen te doen op het strafblad van betrokkenen, maar hen via het volgen van een traject opnieuw op de rails te krijgen. Dat gebeurt via het zogenaamd jongerenopvolgingstraject. Aan het project werken onder meer de justitieassistenten en de centra voor algemeen welzijn (CAW's) mee. De jongere in kwestie moet zich maandelijks presenteren voor de rechter en moet een traject volgen met het CAW.

In een recent antwoord op mijn schriftelijke vraag hebt u geantwoord, minister, dat er in 2021 in totaal 38 dossiers werden geopend. Er zijn ondertussen 5 dossiers afgesloten. Hiervan werden er 2 positief beëindigd en de jongeren kregen een opschorting van straf. De 3 anderen konden hun traject niet positief afsluiten en kregen alsnog een straf opgelegd.

U hebt volgens dit antwoord het project van de jongerenopvolgingskamer (JOK) met een jaar verlengd, zodat de lopende trajecten niet moeten worden stopgezet, en om vervolgens een grondige evaluatie te doen eind 2022. De verderzetting laat volgens u de partners ook toe om de JOK-procedure verder te optimaliseren.

Minister, zal het tijdens deze periode van verlenging enkel mogelijk zijn om de lopende trajecten af te ronden of kunnen er ook nieuwe dossiers worden geopend?

In antwoord op mijn vraag om uitleg in de commissie van 30 maart 2021 stelde u dat tussen de samenwerkingspartners werd afgesproken om vijftig dossiers per jaar in het project te laten instromen. Is dit nog steeds de bedoeling? Hoe zal dit worden gerealiseerd?

Tijdens die commissievergadering van 30 maart 2021 stelde u ook dat er tijdens de opstartfase van het project ook tweemaandelijks een stuurgroep bijeenkomt met vertegenwoordiging van de verschillende partners alsook leden van het kabinet om operationele zaken, knelpunten en eventuele problemen te bespreken en bij te sturen waar nodig. Hoe vaak is die stuurgroep bijeengekomen? Wat waren de bevindingen en/of problemen die werden gedetecteerd bij de concrete uitrol van dit project?

Wat zijn de belangrijkste bevindingen en ervaringen van de justitieassistent die specifiek op dit proefproject werd ingezet?

Welke maatregelen zijn er reeds genomen om de JOK-procedure verder te optimaliseren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb het project verlengd omdat er nog te weinig dossiers afgerond konden worden om echt een grondige evaluatie te doen. Met de verlenging kunnen dus de lopende dossiers nog afgerond worden, maar er kunnen sowieso nog nieuwe dossiers worden geopend om aan de vooropgestelde vijftig dossiers per jaar te komen. De beslissing om dossiers aan de JOK toe te wijzen, ligt bij het openbaar ministerie. Zij hebben hiervoor met alle betrokken partners een draaiboek opgesteld.

Alle partners hebben eind vorig jaar, alvorens de verlenging van het project aan te vragen, een stand van zaken van het afgelopen jaar opgemaakt en opgelijst waar de procedure nog geoptimaliseerd kan worden. Ik heb aan de stuurgroep gevraagd om het project grondig te evalueren tegen eind dit jaar zodat we zicht krijgen op de effectiviteit en efficiëntie van het project. Het is nog te vroeg om hier dus nu een grondige analyse van mee te geven.

De stuurgroep die over de vooruitgang van het project waakt, is in 2021 vijf keer samengekomen en in 2022 één keer. Op deze bijeenkomsten werden inderdaad een aantal knelpunten vastgesteld en op basis hiervan een aantal acties genomen ter optimalisatie. Ik geef enkele voorbeelden.

Zo bleek dat sommige jongeren in het begin van het traject niet altijd even gemotiveerd leken en dat het traject daardoor trager op gang kwam dan men op voorhand had ingeschat. De procedure werd daarom gewijzigd in die zin dat de jongere eerst op een inleidende zitting moet verschijnen waarbij het traject wordt toegelicht door het parket. Vervolgens maakt dan de justitieassistent een opvolgplan met voorwaarden dat op een volgende zitting getekend wordt.

Verder bleek dat de advocatuur onvoldoende op de hoogte was van het project, wat mogelijk ook een invloed had op de motivatie van de jongere. Er werd dan ook extra ingezet op kennismaking en sensibilisatie.

Bovendien bleek dat sommige jongeren, die onder een onderzoeksrechter staan, tussen de mazen van het net vielen. We hebben nu gezorgd dat ook dossiers waar een onderzoeksrechter de leiding van het onderzoek heeft, moeten kunnen doorstromen naar het project wanneer de jongere aan de criteria voldoet. Maar zoals reeds gezegd is een grondige evaluatie voorzien voor eind 2022.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel voor die informatie, minister. Ik heb daarnet al gezegd dat ik het een heel belangrijk project vind, waar we veel uit kunnen leren. Maar, zoals het steeds gaat met dergelijke projecten, wordt een project gestart, het is tijdelijk, en dan moeten we het evalueren en daaruit leren. De doelstelling daarvan moet altijd zijn dat het ofwel niet positief – of niet voldoende positief – wordt gevonden, en dat het dan stopt, ofwel is het de bedoeling om het ook uit te rollen in de andere gerechtelijke arrondissementen. Als ik nu hoor wat de bevindingen waren tijdens de eerste periode, dat er bijvoorbeeld niet voldoende bekendheid was bij de magistratuur, dat de motivatie van de jongeren duidelijker gemaakt moest worden door eerst op een inleidingszitting te verschijnen en dergelijke, dan zijn dat allemaal leerpunten die toch ook van groot belang gaan zijn wanneer dit allemaal geïmplementeerd gaat worden in andere regio's.

Vandaar mijn bijkomende vraag, minister: als de evaluatie nu tegen het einde van het jaar wordt gedaan, op welke manier wordt dan de voorbereiding gedaan om het eventueel te implementeren in andere gerechtelijke arrondissementen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel. Ik kan misschien nog iets meegeven wat ik daarnet ben vergeten te zeggen, namelijk dat op basis van een bevraging bij alle partners het CAW Antwerpen zijn aanbod heeft aangepast, zodat het nog meer aansluiting vindt bij de noden van de jongeren. Niet alle jongeren hebben dezelfde problematieken en zijn gebaat bij een vastgelegd traject.

We moeten natuurlijk eerst zien wat er uit de evaluatie gaat komen. Dat is dus voor eind dit jaar. We gaan dat de eerstkomende maanden bekijken, voordat we naar het volgende traject gaan. Het is de bedoeling om dat dan ook eerst verder te bekijken met het gerechtelijk arrondissement Antwerpen om de volgende stappen te ondernemen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de initiatieven van de minister om de aanpak en opvolging van zedendelinquenten te verscherpen
– 2440 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak en opvolging van zedendelinquenten
– 2442 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van zedendelinquenten na vrijlating uit de gevangenis
– 2497 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, op dinsdag 5 april 2022 verschenen in de pers enkele van uw voorstellen om de aanpak en opvolging van zedendelinquenten te verscherpen. Dat was naar aanleiding van een onderzoek dat u zelf liet uitvoeren door de Vrije Universiteit Brussel (VUB) en het Universitair Forensisch Centrum (UFC) en dat aan de bron zou liggen van deze voorstellen.

Een eerste aanbeveling die uit het onderzoek naar voren komt is de oprichting van een aparte sectie voor zedendelinquenten in de gevangenissen. Deze sectie zou ervoor zorgen dat de daders tijdens detentie al nauwgezet opgevolgd worden en zorgt ervoor dat hervallen maximaal voorkomen wordt. Daarnaast is volgens onderzoeker De Boeck het klimaat van onze gevangenissen momenteel te ondermaats, onder meer door de overbevolking in de gevangenis en de stigmatisering, om de behandeling van zedendelinquenten vorm te geven. Volgens haar zal er enkel maar een succesvolle en efficiënte behandeling van dergelijke delinquenten mogelijk zijn als het gevangensklimaat en de context veranderen.

Ten tweede pleit u voor een uniforme risicotaxatie in heel het land van elke zedendelinquent en dat 'zo vroeg mogelijk na de feiten'. Deze risicotaxatie is belangrijk om in te schatten hoe groot de kans is dat iemand opnieuw feiten pleegt. Bovendien moet deze taxatie regelmatig worden herhaald, zowel tijdens de gerechtelijke procedure, de detentie, als de opvolging nadien. De inschatting van de kans op

hervat zou u als basis willen gebruiken om een verplichte behandeling op te kunnen leggen. Een behandeling zou, volgens onderzoek, ervoor zorgen dat zedendelinqenten nadien 37 procent minder kans maken om te hervallen.

Op uw laatste voorstel, om dadertherapie verplicht te maken, kwam er al snel heel wat kritiek. Zo stelt Nils Verbeeck, psychiater en expert die met zedendelinquenten werkt, zich vragen bij de effectiviteit van een verplichte behandeling gezien deze door de verplichting volgens hem contraproductief werkt. Bovendien stelt hij zich ook vragen hoe die verplichting exact in haar werk zou gaan en welke behandeling hierbij zou worden toegepast.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister: kunt u uw voorstellen nader toelichten? Hebt u ook stilgestaan bij de mogelijke negatieve gevolgen van het oprichten van een aparte sectie voor zedendelinquenten? Ik denk dan bijvoorbeeld aan de stigmatiseringseffecten, aan de negatieve onderlinge beïnvloeding van daders, enzovoort? Hoe gaat u om met de kans dat zedendelinquenten elkaar hierdoor negatief gaan beïnvloeden? Ik denk dat we weten dat dergelijke kans binnen de gevangenis zeer reëel is.

Mijn tweede vraag is: op welke manier zou risicotaxatie uniform en herhaaldelijk toegepast kunnen worden op elke zedendelinquent? Welke veranderingen zijn er allemaal nodig om dit te bewerkstelligen? Hoe evalueert u de huidige toepassing van risicotaxatie?

Mijn derde vraag is: hoe kan een behandeling voor zedendelinquenten volgens u verplicht worden gemaakt? Welke acties zouden kunnen worden ondernomen indien een delinquent hiertoe weigert? Wat is uw reactie op de kritiek die hierover wordt geuit door expert Nils Verbeeck?

Ik ben bijna klaar hoor, voorzitter. In het verleden was er nog onvoldoende zicht op het behandel aanbod en werd een tekort hieraan reeds vastgesteld. Is het behandel aanbod momenteel al in kaart gebracht en is het intussen reeds duidelijk voor u waar de lacunes in dit aanbod zich net bevinden en hoe die aangepakt kunnen worden?

Welke initiatieven neemt u om met uw federale en Vlaamse collega-ministers in overleg te gaan om deze voorstellen verder uit te werken? Binnen welke tijdspanne zult u met hen samenzitten en binnen welke termijn wenst u uw nieuwe voorstellen te realiseren?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Recent heb ik u nog vragen gesteld over een behoeftegerichte hulp- en dienstverlening aan gedetineerde daders van intrafamiliaal geweld, inclusief kindermishandeling en seksueel geweld. Ik heb toen ook gevraagd naar de stand van zaken van het onderzoek inzake een behoeftegerichte hulp- en dienstverlening in de Vlaamse gevangenissen.

U stelde toen dat het onderzoek vorig jaar in december van start is gegaan. Een multidisciplinair onderzoeksteam van de VUB werd aangesteld om zich samen met de universiteiten van Antwerpen en Gent gedurende twee jaar te buigen over drie onderzoeksvragen. Het onderzoeksteam zal oog hebben voor specifieke doelgroepen, waaronder daders van intrafamiliaal geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, om op die manier inzicht te krijgen in dit type van dader en om te kijken welke therapie dan ook effectief is.

Uit uw antwoord bleek dat er dus verschillende onderzoeken liepen – en dat is uiteraard een goede zaak –, maar dat het ook nog een tijdje zou duren vooraleer het resultaat daarvan gekend zou zijn. Enkele weken geleden lazen we in de pers een aantal aanbevelingen die de onderzoekers naar voren schuiven en uw reactie daarop.

Mijn eerste vraag, minister, is: zijn de onderzoeken waarover u eerder sprak allemaal afgerond en wat zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen daarvan?

Een van de aanbevelingen waarover in de pers gesproken werd, betreft de oprichting van een aparte sectie voor zedendelinquenten in de gevangenissen. Hebt u daaromtrent reeds overleg gehad met uw federale collega?

U pleit ook voor een uniforme risicoanalyse van elke zedendelinquent in heel het land. Deze risicoanalyse moet regelmatig worden herhaald, zowel tijdens de gerechtelijke procedure, de detentie als de opvolging nadien. Hoe ziet u de praktische organisatie hiervan, evenals de noodzakelijke informatiedoorstroming? Hebt u daaromtrent al overleg gehad met alle relevante actoren en overheden?

Wat zijn ten slotte de conclusies van het onderzoek in verband met de verplichte therapie voor zedendelinquenten? Hoe zult u tegemoetkomen aan de vraag naar voldoende aanbod, minister? Hebt u daaromtrent al de nodige stappen gezet en overleg gepleegd? U verwijst naar ervaring met verplichte dadetherapie in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk; welke zijn daar de succesfactoren?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik zal niet alles herhalen wat de collega's al hebben gevraagd, want de vraag komt voor een groot stuk op hetzelfde neer. Ik stelde mijn vraag naar aanleiding van een concreet geval, dat zich enkele weken geleden heeft voorgedaan.

Telkens er zoiets gebeurt, moet er geblust worden en worden er al dan niet verklaringen gedaan. In dit geval waren die verklaringen gebaseerd op het onderzoek dat al een paar keer geciteerd werd door mijn voorgangers.

Dan kom ik bij mijn vragen. Mijn eerste vraag hebt u al beantwoord, denk ik.

Ten tweede, wat zijn de belangrijkste conclusies uit die studie? Dat mag punctueel, zoals de twee collega's het ook gevraagd hebben, maar toch ook met bijzondere aandacht voor deze vraag: in welke mate spelen de lange wachtlijsten in de specifieke hulpverleningssectoren een rol binnen deze problematiek? Op welke manier kunnen zedendelinquenten het best worden opgevolgd om het risico op recidivisme zo klein mogelijk te houden?

Ten derde, de collega's zijn uitgebreid ingegaan op de al dan niet aparte sectie in de gevangenis voor zedendelinquenten, maar wat vindt u van het gegeven dat sommige specialisten uit het werkveld inderdaad zeggen dat dit soort zedendelinquenten eigenlijk vanaf de eerste dag dat zij in de gevangenis verblijven, specifiek begeleid zouden moeten worden en aan een langdurige behandeling onderworpen zouden moeten worden?

Mijn volgende vraag gaat over de strafuitvoering. De collega's hebben dat ook al gevraagd: hoe loopt, wat betreft uw uitspraken naar aanleiding van de conclusies van de studie, de samenwerking met uw collega's van de Vlaamse Regering maar vooral met uw federale collega? Uiteindelijk is dat een aspect van strafuitvoering.

De vragen die ik heb gesteld, overlappen een groot stuk die van de collega's.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik denk dat we het er met zijn allen over eens zijn dat de aanpak van zedendelinquenten in dit land veel beter moet, en het liefst zo snel mogelijk. Daarom hebben we dat onderzoek besteld. Verschillende collega's verwijzen er terecht naar.

Het onderzoek waarnaar verwezen wordt, is het onderzoek dat ik liet uitvoeren naar de situatie van zedenplegers in de gevangenissen en de verbetering van hun behandelaanbod. Het andere onderzoek naar een behoeftegerichte hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, dat ik bestelde en waarnaar mevrouw Schryvers verwijst, gaat veel breder en is net gestart. De resultaten worden pas in 2024 verwacht.

Voor het huidige onderzoek werd ook een begeleidingscomité opgericht waarin zowel het kabinet-Beke als het federale kabinet Justitie alsook hun administraties en de dienst gevangeniswezen werden opgenomen zodat zij het onderzoek en de aanbevelingen tijdens iedere stap ook mee konden opvolgen. Zij werden dus sowieso door het hele traject op de hoogte gesteld van de zaken die hier aan bod komen.

Wat weten we al vanuit dit onderzoek? De resultaten wijzen uit dat het hier om een zeer heterogene groep gaat, zowel qua leeftijd als qua aard van de feiten, onderliggende stoornissen enzovoort. Bepaalde groepen, bijvoorbeeld zedenplegers met een hoog risico op geweld of die de feiten volledig ontkennen, stromen nauwelijks door naar behandelaanbod buiten de gevangenis. We moeten deze daders al in de gevangenis behandelen, de tijd binnen de muren nuttig besteden en zorgen dat ze nadien re-integreren.

Ik pleit daarom onder andere voor speciale afdelingen waar veilig, gericht en efficiënt met deze doelgroep kan worden gewerkt. Het onderzoek toont dat aparte units met daartoe opgeleid personeel alvast de nodige randvoorwaarden kunnen bieden voor de behandeling van zedenplegers. Gelijkaardige initiatieven in het buitenland werken therapie-ondersteunend en worden door zowel personeel als gedetineerden positief bevonden. Gedetineerden zouden net minder de feiten ontkennen en meer openstaan voor een behandelaanbod in aparte units. Ze creëren dus een klimaat dat net gunstig is om de doelgroep effectief te benaderen. Ik zal dit voorstel dus verder bespreken met mijn federale collega van Justitie die hiervoor bevoegd is.

Daarnaast wijst het onderzoek op de nood aan risicotaxatie van daders doorheen de gehele gerechtelijke procedure, iets wat ik zelf ook al meerdere keren heb aangehaald, want nu is het gebruik van onderbouwde risicotaxatie-instrumenten zeer beperkt. Bij de justitiehuisen hebben we hier de eerste stappen al in gezet. Ik heb hiervoor tien psychologen aangeworven en er loopt een overheidsopdracht voor de verdere uitwerking en onderbouwing van een beleid rond risicotaxatie voor al onze mandaten op basis van de visietekst die ik vorig jaar heb opgemaakt met experts. Ik ben reeds in overleg met mijn federale collega-minister van Justitie over hoe we op dit werk verder kunnen uitbouwen en ook eerder in de gerechtelijke procedure kunnen inzetten op risicotaxatie. Hij heeft aangegeven daar op uniforme wijze met ons verder op te willen inzetten.

Verder leert dit onderzoek dat zedenplegers na een behandeling 37 procent minder kans hebben om te hervallen. Dat ze een behandeling moeten krijgen, is dus evident. Dadertherapie moet het risico op nieuwe feiten verlagen, de oorzaken van zedenfeiten aanpakken en re-integratie bevorderen. In andere democratische landen, zoals Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, wordt inderdaad al gewerkt met opgelegde behandelprogramma's in de gevangenissen. Het is de enige manier om te vermijden dat daders kiezen voor strafeinde en zonder behandeling opnieuw in de samenleving verdwijnen. Zo kunnen we er bovendien voor zorgen dat we een behandeling kunnen aanbieden die aangepast is aan het risicoprofiel van de dader.

Psychiater Nils Verbeeck wijst op het belang van motivatie voor de slaagkansen van de behandeling.

Maar buitenlands onderzoek wijst uit dat een beperkte motivatie niet noodzakelijk gepaard gaat met een slechtere behandeluitkomst. Ook blijkt dat zedenplegers die reeds eerder een behandeling kregen, meer gemotiveerd zijn en sneller aan nieuwe

behandelprogramma's deelnemen. Daarnaast wil de hulpverlening ook niet aan de slag gaan met ontkenners, maar ook daar toont buitenlands onderzoek aan dat zij een succesvol behandeltraject kunnen doorlopen in een groepsaanbod. Laten we hun problematiek dus aanpakken wanneer we hen op onze radar hebben binnen de gevangenis, en vanuit de hulpverlening onze kop niet in het zand steken met als gevolg dat we als samenleving toekijken en wachten tot ze opnieuw slachtoffers maken.

Het is niet omdat de psychiatrie tot nu toe exclusiecriteria stelt, dat we die ook moeten aanhouden. Ik vind dat we dat lang genoeg aangehouden hebben. 'Time to change', als je 't mij vraagt, want zoals het tot nu toe loopt, loopt het niet goed. Het kan wel zijn dat de psychiater en maatschappelijk assistenten zeggen dat ze gemotiveerd moeten zijn om ermee aan de slag te kunnen gaan. Maar als je een zedendelinquent vraagt of hij therapie wil volgen of geen therapie wil volgen en gewoon in de gevangenis wil blijven tot het einde van de straf, om daarna al fluitend opnieuw de samenleving in te gaan, dan geef ik u op een briefje wat de zedendelinquent zal kiezen: het tweede. Maar de vraag is wat we maatschappelijk willen. Is dat geen hoger algemeen belang dan het feit of ze gemotiveerd zijn, of het niet willen? Sorry, die tijd is voorbij. Dat hebben we al te lang gehoord. Sommige mensen uit de sector halen dat aan, dat ze niet gemotiveerd zijn en zo. Maar ja, ik denk dat ze nooit gemotiveerd zullen zijn, totdat de samenleving dat eist van de zedendelinquenten en hen zegt: nu nemen we u bij uw nekvel, en nu moet je en zul je dadertherapie volgen. Dan hebben ze geen keuze meer, en dan zullen ze het moeten volgen. Als we 37 procent minder slachtoffers maken, dan vind ik dat een beduidend hoog cijfer. Elk kind, elke mens die we daarmee kunnen redden, is er een. Geen gezever van 'niet gemotiveerd' en si en la, want mijn geduld geraakt eerlijk gezegd stilaan op. Bon, dit stond niet in mijn voorbereiding, maar dat moest ik toch wel even meegeven.

Ik ga verder: ook geïnterneerden kiezen er zelf niet voor om een behandeling te krijgen, maar worden daartoe verplicht en de Forensische Psychiatrie Centra gaan er toch ook mee aan de slag. We zien dat buitenlands onderzoek aantoonde dat dit ook wel helpt. Rechters kunnen nu ook een behandeling als voorwaarde stellen bij justitiabelen die voorwaarden krijgen buiten de gevangenis. Waarom zouden we dan geen verplichte behandeling kunnen opleggen in de gevangenis? Ik ben nog niemand tegengekomen die me daar een fatsoenlijk antwoord op geeft. Nog niemand. Het is een democratie onwaardig om dat niet te doen. Het enige wat daarvoor nodig is, is een wetswijziging op federaal niveau dat het behandelaanbod niet vrijwillig maar verplicht maakt. De randvoorwaarden om dat te kunnen uitvoeren, heb ik net aangehaald. Het wordt echt wel tijd dat we dat gaan doen. Ik ga dat ook niet blijven herhalen. Ik zit dat hier al twee jaar te zeggen, vanop deze stoel. Het federale niveau moet de wetgeving veranderen, en hup, vooruit! Mijn geduld geraakt echt stilaan op. Elke keer kom je dan opnieuw hetzelfde tegen in de kranten, en dan is iedereen weer heel kwaad en heel verontwaardigd: 'hoe komt dat toch, dat dat niet is gebeurd?' Ja, inderdaad, dan ben ik ook kwaad. Bon, dan moet je actie ondernemen. We kunnen niet blijven vragen hoe het komt dat dat niet is gebeurd, telkens we zoiets lezen in de krant. Ofwel stopt men daarmee, ofwel beslist men om dat te veranderen, maar niet al die tralala ondertussen.

Als we de behandeling verplicht maken, moeten we er uiteraard ook voor zorgen dat er genoeg aanbod is om aan die vraag tegemoet te komen. Het onderzoek bracht ook het huidige aanbod in kaart. Daaruit blijkt dat het aanbod wel degelijk een meerwaarde biedt, maar dat het nog veel te beperkt is.

Zo is er bijvoorbeeld lang niet in elke gevangenis een aanbod of voldoende aanbod en is het aanbod dat er wel is, overal verschillend. Er is dus nood aan een aanzienlijke uitbreiding van het aanbod in alle Vlaamse en Brusselse gevangenissen. Hoe we dit concreet gaan aanpakken, bekijk ik verder met mijn collega, minister Beke, maar ook met de federale collega's van Justitie en Volksgezondheid, want in sommige gevallen

is er gewoon een uitgebreider aanbod nodig binnen de Forensische Psychiatrische Centra. De resultaten van de studie zijn wel nog maar net binnen, dus nu gaan we dit samen met alle ministers grondig bestuderen en een plan van aanpak uitwerken.

Mijnheer Vandenhove heeft het ook nog over de opvolging van deze zedendelinquenten na detentie. Dat maakte geen onderdeel uit van dit onderzoek, maar is zeker wel een belangrijk aspect waar ik ook al mee aan de slag ben gegaan. Zo wordt er momenteel op mijn initiatief hard gewerkt aan de herwerking van het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn de uitbreiding van het gespecialiseerd hulpaanbod binnen psychiatrische ziekenhuizen en instellingen voor personen met een handicap en betere samenwerking tussen de opdrachtgevers, de gespecialiseerde hulpverlening en de justitiehuisen. Ik heb daarom gevraagd aan federaal collega Vandembroucke om ook deel uit te maken van het samenwerkingsakkoord rond zedendelinquenten, iets wat voordien niet het geval was, want ook binnen de residentiële hulpverlening, iets waar collega Vandembroucke voor bevoegd is, zijn er tekorten en exclusiecriteria. Dit moet dus aangepakt worden.

Het is duidelijk dat de aanpak van seksueel geweld een verantwoordelijkheid is van ons allemaal en ik zal hierin blijvend het voortouw nemen. Ik wil alvast met de aanbevelingen aan de slag gaan en op die manier stapsgewijs de aanpak van zedenplegers verbeteren om nieuwe slachtoffers te vermijden. We hebben nog veel werk voor de boeg, en zoals dat in dit land gaat, is iedereen bevoegd en moeten we weer met iedereen gaan praten.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, u bent niet de enige wier geduld stilaan opgeraakt met deze Federale Regering. We kunnen het er allemaal over eens zijn dat dergelijke delinquenten zowel tijdens als na hun straf correct, streng en van nabij moeten worden opgevolgd. U zegt terecht dat de aanpak in dit land veel beter kan en moet. Dergelijke opvolging is dan ook ontzettend belangrijk om deze individuen opnieuw te integreren in onze samenleving en om nieuwe slachtoffers te allen tijde te kunnen vermijden. Ieder goed initiatief dat hiertoe bijdraagt, zullen we dan ook ten volle steunen.

Wat betreft de verplichte behandeling van zedendelinquenten, is er natuurlijk een gebrek aan motivatie en zelfs weigering. Corrigeer mij als ik fout ben, maar als ik me niet vergis, heb ik geen antwoord gekregen op mijn vraag hoe dergelijke behandeling expliciet verplicht kan worden. Wat zou men moeten doen als een zedendelinquent weigert om aan de behandeling deel te nemen? Ik volg uw stelling van 'gene ze'ver' volledig. Dat is volledig correct. Ik begrijp dat u dit pas wilt aanpakken als het zover is, maar gezien de ernst van de problematiek en de waarschijnlijkheid dat die weigeringen effectief zullen plaatsvinden, is het belangrijk om hier reeds op voorhand over na te denken.

Welke sancties zouden er verbonden zijn aan een weigering door een zedendelinquent?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Therapie en daderbegeleiding zijn vanzelfsprekend ongelooflijk belangrijk. Dat geldt zowel binnen als buiten de gevangenis. Binnen de gevangenis kan er verplichte dadertherapie zijn, dat is belangrijk, het aanbod moet voldoende zijn, maar ook buiten de gevangenis. Er zijn zelfs gevallen bekend van daders die wel bereid zijn om buiten de gevangenis, zelfs al tijdens hun voorhechtenis, therapie te volgen, maar voor wie gewoon geen aanbod bestaat. We vinden dat allemaal stuitend. Dat kan gewoon niet.

We moeten dus echt zorgen voor voldoende aanbod, dat ook voldoende gedifferentieerd is, ook binnen de residentiële sector. Ik denk dat het goed is – u hebt er in uw antwoord ook naar verwezen – dat u ook federaal het departement Volksgezondheid erbij betreft, want daar stukt het inderdaad heel vaak. We zien dat mensen er gewoon niet terechtkunnen en dat, zelfs als er een motivatie zou zijn, er ook geen verbetering kan zijn. Dat is heel stuitend, daar moeten zaken aan veranderen. U zegt dat het u wat tegenstaat dat u er met zoveel mensen over moet praten, maar het is toch belangrijk dat u het doet.

Punt twee: ongeacht het feit dat we allemaal onderschrijven hoe belangrijk die begeleiding is, weten we ook allemaal dat er wel een bepaald segment van daders is voor wie begeleiding geen oplossing biedt. We moeten zoeken naar diegenen voor wie het wel een oplossing is, maar er is toch altijd een segment voor wie ook dat niet zal helpen, daar mogen we niet blind voor zijn. Minister, mijn bijkomende vraag is dan ook: op welke manier wordt daar in de risicotaxatie toch rekening mee gehouden? Zodat we er toch voor zorgen dat zij in het vizier blijven en we hen niet zomaar, zonder verdere begeleiding of opvolging, vrij laten komen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik heb nog twee korte bedenkingen. U hebt immers uitgebreid geantwoord, en hebt dat ook al bij de collega's gedaan.

Ten eerste gaat het probleem soms verder dan de samenwerking, want in het concrete geval waarop ik mijn vraag had gebaseerd, had het parket eigenlijk een terbeschikkingstelling van vijf jaar gevraagd voor de dader. De rechtbank is daar niet op ingegaan, dus in dat geval zit men echt met het onderscheid tussen de rechterlijke macht en, in ons geval, de wetgevende macht, of de uitvoerende macht. Dat is, denk ik, een eerste probleem.

Ten tweede: ik ben geen jurist, maar met mijn lange politieke carrière vrees ik ervoor dat, zelfs als we morgen een akkoord zouden krijgen met het federale niveau en de andere Vlaamse ministers, er toch iets zal opduiken, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, of iets bij het hof – ik weet niet welk – in Straatsburg. Bijvoorbeeld in het geval van deze persoon, dat is iemand die is veroordeeld, een straf heeft uitgezeten en is hervallen. Hoe zul je zo iemand verplichten? Zeker als de rechtbank voorgesteld heeft om hem ter beschikking te stellen, maar dat dan niet gebeurt. Dat is volgens mij rechterlijk gezien een tegenstelling.

Ik vind het fantastisch hoe u er gemotiveerd tegenaan gaat en ik steun u daarin, maar ik vrees dat u daar spijtig genoeg op het principe van de vrijheid van de burger zult stuiten. Ik heb dat in het verleden ook al meegemaakt met andere dossiers. Naast de klip te moeten nemen van het federale en Vlaamse niveau – inderdaad vooral federaal tussenkomen in uitspraken – denk ik dat het ook vooral een probleem kan zijn bij de hogere echelons, in het kader van de rechten van de mens of van de verdediging. Neen? Ik ben geen jurist, het was mijn gezond verstand.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maike De Vreese (N-VA): Minister, natuurlijk krijgt u vanuit onze fractie alle steun om die daders, die zedendelinquenten aan te pakken. U hebt heel groot gelijk, het is 'time to change', wij steunen u daar volledig in. We moeten de recidive zo veel mogelijk proberen te vermijden en dat start al in de gevangenis, door die mensen verplicht een behandeling te laten ondergaan. U geeft het ook zelf aan: zedendelinquenten hebben na een behandeling 37 procent minder kans om te hervallen. Dat is al 37 procent, maar ik denk dat we constant moeten blijven kijken hoe we dat percentage naar boven kunnen krijgen, want zoals u daarnet ook al zei is ieder slachtoffer er een te veel.

U krijgt dus onze volle steun. Natuurlijk zijn er altijd bepaalde kritische stemmen, maar tegenover al die kritische stemmen zijn er ook heel wat ondersteunende stemmen. Als ik de verontwaardiging vanuit de samenleving zie, ben ik ervan overtuigd dat we die ondersteunende stemmen echt wel willen horen en die ook willen volgen. Dat doet u als minister, dat vind ik heel sterk. We verwachten ook dat een minister daarmee aan de slag gaat.

Er zijn al buurlanden, zoals Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, die op die manier te werk gaan.

Laat ons die landen dan ook volgen, bekijken hoe zij het aanpakken en de goede voorbeelden volgen. Ik zou niet weten waarom we dat niet zouden doen. Ik verwacht van ministers, op welk niveau dan ook, dat zij daar compleet in meegaan. Er is altijd veel verontwaardiging, maar met verontwaardiging alleen zullen we het echt niet halen. We moeten dat voor de slachtoffers doen, namelijk zaken aanpakken, wel degelijk de wetgeving veranderen, in de gevangenis, maar ook de opvolging en terbeschikkingstelling zodat we de daders vanaf het begin van hun straf tot bij de opvolging bij hun nekvel grijpen en daar heel hard tegen optreden. Dat zijn we de slachtoffers echt verschuldigd. Als je met die mensen spreekt, hoor je dat het verschrikkelijk is. Dat moeten we absoluut doen. Minister, wij steunen u hier volledig in.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mevrouw Blancquaert, bijkomende sancties die we daaraan zouden kunnen verbinden, moeten we natuurlijk bespreken met de federale partners. Dat zou bijvoorbeeld kunnen gaan over een weigering van een uitgangsvergunning bijvoorbeeld of andere zaken. We moeten met de federale partners bekijken hoe we dat doen als men dat toch zou weigeren. Als we daar terbeschikkingstelling aan koppelen, worden ze sowieso nog verder opgevolgd als ze buiten komen en kan die terbeschikkingstelling slechts worden opgegeven als men aan de voorwaarden voldoet.

De daders voor wie geen behandeling is, moeten worden opgesloten in de Forensische Psychiatrische Centra. Daar moet een risicotaxatie aan worden gekoppeld, zoals u eerder hebt gesteld. Er zijn altijd daders voor wie een behandeling niet volstaat. Als men het verplicht maakt, dan is het ook niet aan de rechter om daar nog een uitspraak over te doen. In het geval waar de heer Vandenhove naar verwees, had het parket dat gevraagd. De rechter is het parket daar niet in gevolgd. Maar als er een wetgeving is die dat bij zedendelinquenten sowieso voorziet, dan moet de rechter sowieso die wet volgen, of het parket dat vraagt of niet. Ik ben van mening dat het parlement de wetgevende macht is en wetgeving maakt. Als dat wordt voorzien, dan moet dat worden gevolgd door de rechters. Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hebben zo een verplichting. Daar zijn op dit moment nog geen tegenspraken door het Hof van Justitie of welk arrest dan ook.

Wij volgen die thematiek al heel lang. Ook toen ik op het kabinet van het staatssecretariaat voor Gelijke Kansen zat, volgde ik het thema op. Het thema ligt mij zeer na aan het hart omdat ik zelf in mijn omgeving heel veel slachtoffers ken die ik een antwoord moet kunnen bieden. Ik denk niet dat er een Europees verdrag of wat dan ook in de weg staat. We moeten het nu gewoon doen en de wet veranderen. Dan is het aan de rechter om het toe te passen. Ik blijf het heel belangrijk vinden in geval van zedendelinquentie dat we hen kunnen blijven opvolgen. Wij weten dat ze ooit vrijkomen. Daarom is het heel belangrijk om in de gevangenis te beginnen met de dadertherapie. De dag dat ze vrijkomen, moeten we hen blijven volgen. Ik blijf erbij dat een kleine trigger soms kan volstaan voor zedendelinquenten om zich helaas te vergrijpen aan slachtoffers. Daarom ben ik zeer overtuigd van een verplichte terbeschikkingstelling. Ik vraag dat al twee jaar maar het is nog

geen realiteit geworden. Iedereen hier is ook federaal aan zet. Ik weet dat bepaalde partijen voorstellen in het parlement hebben klaarliggen.

Ik vind dat daar geen enkel excuus mag zijn. Ik vind dat we ons nergens achter mogen verstoppen. We hebben het tot nu toe altijd gedaan zoals het nu is. We zien dat het eigenlijk al de hele tijd verkeerd loopt. Dus laten we het nu over een andere boeg gooien. Uit buitenlands onderzoek blijkt dat er daar betere cijfers zijn. Niets houdt ons tegen, laten we dat gewoon doen. Dan kunnen we hen vanuit Vlaanderen opvolgen eenmaal ze uit de gevangenis zijn.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Dat was klaar en duidelijk, minister. Ik heb daar niets aan toe te voegen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Gezien het enthousiasme van de minister volstaat dit.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het nationale actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025 – 2441 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, op maandag 24 januari 2022 werd het nationale actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025 voorgesteld aan het federaal parlement alsook aan de senatoren lid van het Adviescomité voor gelijke kansen tussen man en vrouw waar ik zelf deel van uitmaak. Gendergerelateerd geweld wordt gedefinieerd als geweld tegen een persoon wegens diens geslacht of gender. Wat opvalt, is dat vrouwen hierbij onevenredig veel worden getroffen door dit type van geweldplegingen. Helaas hebben we het er al vaak over moeten hebben, maar gendergerelateerd geweld vormt nog steeds een ernstig probleem binnen onze samenleving en moet dan ook dringend aangepakt worden. Een specifiek knelpunt in de strijd tegen gendergerelateerd geweld is dat deze geweldplegingen verschillende vormen kunnen aannemen; zo kan er naast fysiek geweld, ook sprake zijn van economisch, psychisch en seksueel geweld.

Het actieplan bestaat uit zeven strategische pijlers met sleutelmaatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd geweld. U kent deze pijlers wellicht, en anders kunt u ze vinden in mijn schriftelijke vraag. Ik zal ze niet voorlezen om wat tijd te besparen.

Een heel aantal sleutelmaatregelen situeren zich over verschillende bevoegdheden die deels tot het federaal en deels tot het deelstaatniveau behoren. Op Vlaams niveau zullen er dus ook initiatieven genomen moeten worden om dit actieplan volledig uitgevoerd te zien.

Minister, welke rol hebt u vanuit het Vlaamse deelstaatniveau gespeeld in de totstandkoming van dit nationaal actieplan?

Kunt u toelichting geven over hoe u, wat betreft de Vlaamse bevoegdheden die u op dit punt toekomen, vanuit het Vlaamse deelstaatniveau exact uitvoering zult geven aan dit nationaal actieplan?

Welke uit te voeren maatregelen schuift u hierbij prioritair naar voren? Binnen welke tijdspanne wenst u dit te realiseren?

U deelde in het verleden mee dat vooral het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld de basis zou vormen voor input voor dit nationale actieplan gendergerelateerd geweld. Hoe verhouden de acties uit voormeld Vlaams actieplan zich tot dit nationale actieplan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het nationale actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025 wordt gecoördineerd door de federale staatssecretaris voor Gelijke Kansen Schlitz. Op Vlaams niveau coördineer ik de input voor dit actieplan. Tot mijn grote spijt stond de aanpak van de opmaak van dit plan in schril contrast met die van de voorgaande plannen. In het verleden werden de deelstaten steeds als gelijkwaardige partners in het proces beschouwd en werden ze van bij de start via de administraties meegenomen in de opmaak ervan.

Deze legislatuur werden de administraties niet geconsulteerd en kregen mijn collega-ministers Somers en Beke en ik een kant-en-klaar plan voorgeschiedt waarvan verwacht werd dat we dat in een ijtempo, op een week tijd, zouden goedkeuren op onze ministerraad. Dit laat uiteraard weinig ruimte voor samenwerking en het consulteren van alle betrokken Vlaamse administraties en kabinetten. Ik heb daarom toen ook deftige onderhandelingen gevraagd.

En dat was nodig, want in de eerste versie van het plan werden enkele uitgangspunten opgenomen die niet strookten met de Vlaamse visie op de aanpak van gendergerelateerd geweld. Zo was 90 procent van de acties enkel gericht op de aanpak van geweld op vrouwen, lesbiennes en vrouwen met een handicap, waardoor mannen werden uitgesloten van het toepassingsgebied.

Verder werd gendergerelateerd geweld ook gereduceerd tot enkel en alleen het gevolg van de patriarchale organisatie van de samenleving, op basis van ongelijke machtsverhoudingen. Uiteraard speelt dit een rol, maar er zijn nog veel meer andere factoren die een rol spelen bij het tot stand komen van geweld. Het zou een slag in het gezicht zijn van slachtoffers die als gevolg van andere dynamieken slachtoffer worden, als zij op deze manier niet erkend zouden worden. Ik heb er dan ook voor gezorgd dat deze uitgangspunten maximaal uit het plan werden gehaald. Zo zijn we gekomen tot een plan waar Vlaanderen zich achter kan scharen. Nu het plan goedgekeurd is, sta ik als coördinerend Vlaams minister in voor de monitoring van de opgenomen maatregelen op Vlaams niveau. Dat betekent dat ik de betrokken collega-ministers van de Vlaamse Regering regelmatig vraag naar een stand van zaken. De coördinatie van het plan wordt in Vlaanderen ook administratief gestroomlijnd. Binnen het agentschap Justitie en Handhaving werd een Vlaamse contactpersoon aangesteld die voor de opvolging van het Nationaal Actieplan (NAP) instaat. Deze persoon zorgt, in afstemming met ons, voor de nodige rapportering aan de federale overheid.

Naast mijn coördinerende taak op Vlaams niveau, ben ik binnen mijn eigen bevoegdheden betrokken bij de uitvoering van, in totaal, 47 maatregelen. Een aantal van deze maatregelen voer ik uit in samenwerking met één of meerdere collega-ministers van de Vlaamse Regering; voor andere maatregelen ben ik autonoom verantwoordelijk voor de uitvoering. Gezien de omvang van het aantal maatregelen, is het evident dat ik hier niet kan ingaan op de uitvoering van alle 47 maatregelen.

Bij de realisatie van maatregelen, die tot mijn bevoegdheden behoren, heb ik geen bijzondere prioriteiten bepaald. Elke maatregel levert een belangrijke bijdrage aan de strijd tegen gendergerelateerd geweld en heeft dus zijn eigen waarde. Of het nu gaat over seksueel geweld, eengerelateerd geweld, gedwongen huwelijken, of

een andere vorm van gendergerelateerd geweld, voor iedere maatregel moet een passend uitvoeringstraject opgemaakt worden. Daar zijn we nu volop mee bezig.

Tot slot kom ik nog terug op uw vraag rond de verhouding tussen dit plan en het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld, want seksueel geweld wordt uiteraard gevat binnen het begrip 'gendergerelateerd geweld'. Zo wordt ervoor gekozen om de verschillende actieplannen op deelstatelijk niveau niet volledig te herkennen in het nationaal actieplan, maar ernaar te verwijzen zodat de klemtoon in dit nationaal plan vooral gelegd kon worden op acties die interfederaal moeten gebeuren.

De komende jaren zal ik dus verder inzetten op de uitvoering en de monitoring van zowel het Vlaams als het nationaal actieplan. Ik beloof jullie dan ook om deze plannen maximaal uit te voeren, en jullie hierover feedback te bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik merk dat u misschien wel gefrustreerd bent als we het hebben over de totstandkoming van dit plan. Ik volg u daarin. Ik denk dat het erbarmelijk is dat het Vlaams deelstaatsniveau zelfs niet geconsulteerd werd bij de opmaak van een dergelijk belangrijk plan, en dat het van een slecht beleid getuigt, voor wat de federale collega's betreft. Ik denk dat het ook zeer goed is dat de Vlaamse Regering in overleg is gegaan om bepaalde wereldvreemde stellingen uit het plan te halen. Wij blijven dit, en andere acties die volgen, nauwkeurig opvolgen.

Wij juichen het feit toe dat u als eerste op de proppen kwam met het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld. Laat ons hopen dat we er samen voor kunnen zorgen dat een Vlaams minister van Justitie in de toekomst alleen maar meer bevoegdheden zal krijgen. We haalden het bij de vorige vragen reeds aan: in dit land is helaas iedereen voor alles bevoegd, en moet er met iedereen over alles gepraat worden vooraleer men iets kan bewerkstelligen. Wat ons betreft, vindt u in ons alvast een bondgenoot om zoveel bevoegdheden naar het Vlaamse niveau over te hevelen. Als het van ons afhangt zelfs alle bevoegdheden. Tot daar mijn tussenkomst, ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ondersteuning van terreurslachtoffers – 2475 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, op 22 maart 2022 hebben we de slachtoffers van de verschrikkelijke aanslagen door IS in Brussel herdacht. Het is reeds 6 jaar geleden dat 32 mensen om het leven kwamen in de luchthaven van Zaventem en het metrostation Maalbeek. In september 2022 zal het proces over de aanslagen in Brussel starten. Het wordt het grootste assisenproces ooit in ons land, met meer dan 1300 slachtoffers uit 30 verschillende landen.

Ter voorbereiding van het proces krijgen de slachtoffers te maken met heel wat administratieve rompslomp, juridische vragen en hun rol in het proces. Dit komt boven op een enorm verwerkingsproces, dat ze achter de rug hebben of dat momenteel nog speelt. Die mensen hebben inderdaad al heel wat meegemaakt. Sinds 2016 heeft het Nederlandstalige justitiehuis in Brussel 683 slachtoffers ondersteund. Hierdoor konden ze rekenen op algemene en specifieke informatie en bijstand over

de gerechtelijke procedure. Bij de Franse en Spaanse terreurprocessen konden slachtoffers de zittingen volgen via het internet en ook u roept de federale collega's op om het nodige te doen om dat zeker en vast mogelijk te maken.

Ik stelde u laatst ook een schriftelijke vraag, u gaf aan dat er de komende maanden waarschijnlijk wel nieuwe aanvragen tot ondersteuning of informatie zouden worden gesteld. De dienst slachtofferonthaal heeft normaliter proactief contact genomen met alle slachtoffers. Daarnaast versterkte u nog de dienst slachtofferonthaal in Brussel met een extra justitieassistent, waardoor de dienst nu bestaat uit 5 voltijdse medewerkers. Naar aanloop van het proces, voorziet u ook een 40-tal justitieassistenten die in een beurtrol aanwezig zullen zijn op het proces. Omdat de huidige diensten slachtofferonthaal in totaal uit bijna 47 voltijdse medewerkers bestaan, zult u ook tijdelijk 28 extra justitieassistenten aanwerven. Met deze proactieve aanpak maken u en de Vlaamse Regering duidelijk het verschil voor de terreurslachtoffers.

Minister, hebben de justitieassistenten reeds proactief contact opgenomen met de slachtoffers om hen te informeren over het nakende proces? Welke stappen moeten er nog worden genomen naar aanloop van de opstart van het proces?

De Vlaamse overheid gaat 28 extra justitieassistenten aanwerven. Hoeveel vacatures zijn er reeds ingevuld? Hoeveel budget wordt er hiervoor uitgetrokken? Kortom, wat is de stand van zaken hieromtrent?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het assisenproces tegen de verdachten van de terreuraanslagen op de luchthaven van Zaventem en in de Brusselse metro wordt het grootste proces ooit in ons land. Ook voor onze diensten slachtofferonthaal is dit proces ongezien. Nog nooit zullen we zo veel mensen, met zo veel verschillende nationaliteiten, tegelijk moeten bijstaan. Als Vlaams minister van Justitie is het ook mijn taak om met onze diensten slachtofferonthaal de slachtoffers zo goed mogelijk te ondersteunen en te begeleiden.

Samen met de Franse en de Duitstalige Gemeenschap, alsook met de federale overheid en het federale parket ben ik dit al enkele maanden aan het voorbereiden. Enerzijds zijn we in contact met de collega's in Frankrijk en Spanje, waar ook dergelijke monsterprocessen hebben plaatsgevonden en nog bezig zijn, zodat we kunnen leren uit hun ervaringen. Anderzijds hebben we al enkele plaatsbezoeken aan het gebouw, waar het proces zal plaatsvinden, achter de rug. Zo willen we met de federale overheid bespreken hoe ze ook de gebouwen zo aangenaam mogelijk inrichten voor slachtoffers: lokalen specifiek voor slachtoffers om op adem te komen, een stabiele wiferverbinding, een vlotte toegang voor personen met een beperking, een webradio voor de slachtoffers die niet aanwezig kunnen zijn enzovoort.

Onze dienst slachtofferonthaal heeft begin februari opnieuw contact opgenomen met alle slachtoffers. We hebben hen gevraagd ons te laten weten op welke manier ze in de toekomst het liefst gecontacteerd willen worden, zodat we maximaal kunnen inspelen op hun noden. In de loop van de volgende weken en maanden zal er nog proactief contact met hen worden opgenomen wanneer er nieuwe informatie beschikbaar is, bijvoorbeeld over de accreditatieprocedure voor het proces, over een kopie van het dossier, maar ook om hen te bevragen naar specifieke noden.

In juni en september zullen de justitieassistenten ook een bezoek aan de Justitia-site organiseren voor de slachtoffers die hieraan wensen deel te nemen. Deze informatie wordt ook opgenomen in een brochure, zodat slachtoffers die niet aanwezig kunnen zijn tijdens dit bezoek, deze informatie ook kunnen raadplegen.

Ten slotte vraagt u ook naar de stand van zaken met betrekking tot de aanwerving van de 28 extra justitieassistenten voor een tijdelijk contract van 18 maanden. De

vacature werd in maart gepubliceerd en kandidaten konden zich inschrijven tot en met 11 april. We zijn heel proactief te werk gegaan en er waren maar liefst 190 kandidaten voor de 28 posities. Dat is dus heel veel. De selectiegesprekken gaan weldra van start. Ik voorzie voor deze tijdelijke aanwervingen een budget van 2,4 miljoen euro.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): 190 kandidaten voor 28 vacatures op een moment dat er zo'n sprake is van arbeidskrapte toont toch aan dat de Vlaming enorm betrokken is bij wat er leeft in onze samenleving en bij de slachtoffers, en men die mensen dus heel graag wil bijstaan.

Een goede ondersteuning maakt het verschil voor die slachtoffers om zich niet bezig te hoeven te houden met bepaalde administratieve rompslomp of zich andere vragen te hoeven stellen. Hen proactief aanspreken, zorgt ervoor dat zij zich gesteund en begrepen voelen. Minister, het siert u enorm dat u ook op dit vlak het slachtoffer prioritair stelt. Ik denk dat het proces moeilijk zal worden, maar dit maakt het de slachtoffers gemakkelijker om de zaken te verwerken. Ik denk dat de maatschappelijk assistenten en de justitieassistenten die daarmee bezig zijn, een enorm verschil zullen maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de seksuele uitbuiting via shout-outpagina's op sociale media – 2532 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, mijn laatste vraag gaat over het fenomeen dat we vorige week in de pers te lezen kregen, namelijk de shout-outpagina's op sociale media. Het Laatste Nieuws deed een onderzoek over een relatief nieuw fenomeen op sociale media waarbij minderjarigen een groot risico lopen op seksuele uitbuiting. Via het platform Instagram kunnen zogenaamde shout-outpagina's worden aangemaakt. De beheerder van zo'n pagina kan foto's van andere Instagram-gebruikers posten met een link naar het persoonlijke profiel van die gebruiker. Op die manier kan de gebruiker snel een groot aantal volgers genereren. Het is de beheerder van de shout-outpagina die bepaalt welk type profielen hij of zij wil promoten. Zo zijn er shout-outpagina's voor creatieve fotografie, toerisme, mode en zo verder.

Het is echter extreem verontrustend dat er ook shout-outpagina's zijn die zich specifiek richten op seksuele content van minderjarige meisjes. Een undercoverjournalist van Het Laatste Nieuws kon vaststellen hoe de beheerders van dergelijke pagina's minderjarige meisjes zelfs aanmoedigen om expliciete seksuele beelden door te sturen, die vervolgens al dan niet gecensureerd door de beheerder op de pagina worden geplaatst. Via deze pagina's wordt dus vrij openlijk kinderporno verspreid. Minderjarige meisjes verspreiden ook via hun eigen Instagrampagina heel expliciete beelden en video's van zichzelf om likes en volgers te genereren. Er zijn ook minderjarigen die via deze weg seksuele content te koop aanbieden, wat een vorm is van prostitutie. De normen en rechtsregels die van toepassing zijn op gedrag in de echte wereld lijken dus nergens te bespeuren wanneer het gaat om wat er zich online afspeelt.

Een andere verontrustende vaststelling van de undercoverjournalist was dat er via het platform aan grooming wordt gedaan waarbij volwassen mannen die shout-outpagina's beheren, voorstellen doen aan minderjarige meisjes om in real life af

te spreken. Opnieuw gaat het dus om strafbare feiten die in relatieve openheid gepleegd worden.

Ook bij Child Focus staat deze problematiek op de radar. Zij wijzen erop dat de online jongerencultuur enorm geseksualiseerd is geworden. Het spreekt voor zich dat dit een ideale voedingsbodem vormt voor seksuele uitbuiting.

Minister, in het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024, waarvan u de coördinatie opneemt, is onder meer een strategische doelstelling opgenomen met betrekking tot preventie en het wegwijs maken van burgers en professionals als ze informatie en ondersteuning zoeken. De verspreiding van duidelijke informatie, onder meer via de website www.seksueelgeweld.be maakt daar deel van uit.

Minister, daarom richt ik in deze commissie een vraag aan u. Ik heb ook een vraag voor minister Dalle later deze week. Minister, welke acties neemt u vanuit uw rol als coördinerend minister om het misbruik en de seksuele uitbuiting vooral van minderjarige meisjes via shout-outpagina's op sociale media tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Wat Het Laatste Nieuws vorige week blootlegde, is inderdaad zeer verontrustend. In het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld wordt er onder andere ingezet op veilig internetten en online mediagebruik, acties van collega Dalle.

Dit loopt in samenwerking met experts en partnerorganisaties zoals Child Focus, Ketnet en Mediagewijs. Naast een bredere bekendmaking van hun websites, wordt gewerkt aan de ontwikkeling van heldere informatie, richtlijnen, tools voor een veilig, verantwoord, kritisch en bewust mediagebruik. Zo worden kinderen en jongeren op hun maat ondersteund om zich veilig te gedragen in de onlinewereld. Daarnaast worden tools, methodieken en vormingen versterkt en ontwikkeld met het oog op kennisopbouw, mediawijsheid en weerbaarheid bij kinderen en jongeren bij problematische situaties van sexting, seksuele intimidatie, grooming enzovoort. Zoals ik reeds aanhaalde, is minister Dalle bevoegd voor Jeugd en Media verantwoordelijk voor deze acties.

Ik hoop dat ook elke ouder zijn verantwoordelijkheid opneemt en kinderen informeert. Ik hoop dat ze praten met hun kinderen over waar ze mee bezig zijn. Ongeveer iedereen volgt sociale media, Instagram enzovoort. Van sommige zaken daar denk ik: 'ik hoop dat mijn kind van 10 niet op zo'n manier op Instagram staat'. Ik vind het heel belangrijk dat ook ouders hun verantwoordelijkheid opnemen, hun kinderen informeren en opvolgen. Men kan natuurlijk niet alles opvolgen wat een kind doet op sociale media, maar men kan hen op de gevaren wijzen, want er zijn heel veel grote gevaren. We moeten daar als ouders over praten, we mogen niet denken dat de school het wel zal doen, of Ketnet of nog iemand anders. Wij als ouders moeten het zelf ook doen. Ik betrap er mezelf soms op, maar dan denk ik: het is mijn taak, ik moet het aan mijn kind uitleggen, dat is gevaarlijk om die en die reden, er zitten gevaarlijke mannen achter want die willen dit en dat. Dat is bewustwording. We denken soms dat de school dat doet, maar we moeten naar onszelf kijken als ouder en onze kinderen daarop attenderen.

Eind deze maand heeft mijn kabinet een overleg met alle kabinetten betrokken bij het actieplan om enerzijds de uitvoering van de huidige acties en anderzijds de nood aan nieuwe acties te bespreken. Naast seksueel grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven zal dit fenomeen hierbij een specifiek aandachtspunt zijn. Alle kabinetten zullen gevraagd worden binnen hun bevoegdheid te kijken wat ze kunnen doen om onze jongeren hier beter tegen te beschermen. Zelf ben ik bijvoorbeeld momenteel bezig met een procedure voor de gunning van een overheidsopdracht voor een sensibiliseringscampagne rond seksueel grensoverschrijdend gedrag voor jongeren

tussen 14 en 23 jaar. Ik zal daarbij bekijken of we in die campagne aandacht kunnen schenken aan dit fenomeen.

Het Vlaams actieplan voor een betere bescherming van slachtoffers en een strakkere aanpak van tienerpooiers richt zich op de strijd tegen seksuele uitbuiting van jongeren. Het agentschap Opgroeien werkt hiervoor nauw samen met Child Focus. Het eerste luik van dit actieplan beschrijft de acties rond preventie. Een van de acties is de inzet op het stimuleren van e-safety en een veilig, gesensibiliseerd gebruik van sociale media en internet bij organisaties die werken met jongeren in de jeugdhulp. Child Focus neemt de centrale rol op in het uitrollen van diverse campagnes die zowel naar het brede publiek als specifiek naar bepaalde doelgroepen ingezet zullen worden. In de campagnes zal er dus aandacht zijn voor kinderen, jongeren, ouders, professionals, politie en het brede publiek.

Verder wordt op het vlak van grensoverschrijdende sexting de website sexting.be verder uitgewerkt, staat theaterproductie #Sex Thing#vu in de steigers, werd de game 'missing' ontwikkeld en werden onlinefilmpjes en preventiespots in de brede media gelanceerd. Ook is er een online-instrument dat focust op het weerbaarder maken van meisjes in de jeugdhulp. De tool werkt rond relaties, seksualiteit, zelfbeeld, grenzen en weerbaarheid. Omdat er opgemerkt wordt dat er nood is aan een hogere weerbaarheid online, zijn er lespakketten ontwikkeld zoals Think Before You Post, online challenges en Stop cyberpesten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het actieplan is er, en het bevat heel wat acties, en dat is goed. Maar wat we nu hebben gezien, vorige week, is dat er zich altijd weer nieuwe fenomenen ontwikkelen. Mensen die malafide zijn, gaan altijd nieuwe manieren zoeken om een bepaald doelpubliek te bereiken en om – in casu – minderjarigen over de streep te krijgen om bepaalde handelingen te stellen die absoluut verontrustend zijn en die zelfs echt kunnen leiden tot seksuele uitbuiting. Ik denk dat we daar altijd alert voor moeten blijven. Daarom vind ik het ook absoluut goed dat u stelt dat u een overleg hebt met alle kabinetten en alle administraties om te zien hoever we staan in de uitvoering van deze acties, maar ook om te kijken waar we toevoegingen moeten doen van nieuwe fenomenen. Dat is natuurlijk de reden waarom ik de vraag heb gesteld: om te appelleren aan die alertheid. Die hebt u zeker voor dit thema, minister, dat weet ik wel.

Mijn enige bijkomende vraag, minister, gaat over hoe we ouders mee kunnen mobiliseren vanuit Vlaanderen. Ik onderschrijf volledig wat u stelt: ouders hebben zelf een verantwoordelijkheid, en moeten hun kinderen erop wijzen, maar een aantal zaken gaan zo snel dat niet alle ouders nog mee zijn, en het eigenlijk zelf niet beseffen. Dus dat is niet het ontkennen van hun eigen verantwoordelijkheid naar de jongeren toe, maar gewoon het feit dat ze zelf soms niet weten welke gevaren ermee gemoeid zijn. Ik denk dat dat nog iets is wat we vanuit Vlaanderen zouden kunnen opnemen, niet alleen door hen te wijzen op hun verantwoordelijkheden, maar ook door hen voldoende te informeren. In die zin is het een goede zaak dat dit nu naar boven is gekomen, en dat het breed in de pers komt, waardoor ouders ermee geconfronteerd worden. Maar ik denk dat we dit, in algemeenheid, ook moeten doen. Mijn vraag aan u is: zult u dat ook verder opnemen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik denk dat dit klopt. We zullen eens kijken in welke van onze campagnes we de ouders kunnen meenemen in het verhaal. Alles wat te maken heeft met sociale media en veilig internetten, dat is wel een bekend fenomeen, en dat blijft bestaan. Maar ik zal bekijken hoe we ook een appel kunnen doen op de ouders.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de belasting op de inverkeerstelling voor aangepast rolstoeltoegankelijk vervoer – 2210 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Bedankt voor de gastvrijheid in jullie commissie, want ik ben hier zelf geen lid, maar ik heb een vraag die te maken heeft met een problematiek die ik wel volg in de commissie Mobiliteit, namelijk rolstoeltoegankelijk vervoer. Er was wel wat te doen rond de fiscaliteit van dergelijke voertuigen. Ik ga dat even toelichten.

Artikel 2.3.6.0.1. van de Vlaamse Codex Fiscaliteit bepaalt de vrijstellingen voor de belasting op inverkeerstelling (BIV). Zo worden bijvoorbeeld ambulancevoertuigen en voertuigen die als persoonlijk vervoermiddel gebruikt worden door personen met een handicap vandaag reeds vrijgesteld. Die vrijstelling voor personen met een handicap is beperkt tot één personenauto per begunstigde.

Personen met een handicap die geen gebruik kunnen maken van een eigen wagen of van het openbaar vervoer kunnen een beroep doen op het openbaar aangepast vervoer. Sinds 1 januari 2021 is men voor de berekening van de inschrijvingsbelasting van de NEDC-norm (New European Driving Cycle) overgestapt naar de WLTP-uitstootnorm (Worldwide Harmonized Light Vehicles Test Procedure). Rolstoeltoegankelijke voertuigen zijn vaak zwaardere en hogere voertuigen, met als gevolg dat de omschakeling naar de WLTP-norm een zware financiële impact heeft op aanbieders van aangepast rolstoelvervoer. Zo steeg de BIV voor een rolstoeltoegankelijk voertuig van ongeveer 1800 euro naar een goede 11.000 euro.

Gezien de grote nood aan aangepast rolstoeltoegankelijk vervoer en de zware financiële impact die dit heeft op sociale organisaties, maar ook taxibedrijven, die zich inzetten voor het vervoer van personen met een beperking, is het voor zulke organisaties moeilijker dit vervoer aan te bieden, naarmate men nieuwe voertuigen wenst aan te kopen.

Daarom heb ik de volgende vraag voor u, minister: hoe staat u tegenover een vrijstelling van BIV voor voertuigen voor aangepast rolstoeltoegankelijk vervoer, naar analogie van de vrijstelling voor ambulancevoertuigen en voertuigen die als persoonlijk vervoermiddel dienen voor personen met een handicap?

Ik wil er meteen bij zeggen dat ik mijn vraag had ingediend op 16 maart, en dat ik er ondertussen door de collega's op gewezen ben dat er inmiddels een voorontwerp van decreet gepasseerd is op de regering, en dat er daar wel het een en ander over in staat. Maar het is voor ons toch wel heel interessant, minister, om van u te vernemen hoe dat precies geregeld zal worden.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, mevrouw Brouwers. Zoals u zelf aanhaalde: het probleem krijgt al een oplossing. Uw vaststellingen komen eigenlijk overeen met wat ik vorig jaar al had opgemerkt – ik denk dat het hier ook aan bod is gekomen –: de WLTP-hervorming heeft het ongewenste effect dat de voertuigen voor het vervoer van rolstoelgebruikers in de BIV worden belast tegen een hoger tarief, omdat het meestal om zwaardere en hogere voertuigen gaat en zij dus een hoge CO₂-uitstoot genereren. Die CO₂-uitstoot is een belangrijke component in de berekening.

Nochtans is er voor dergelijke voertuigen inhoudelijk wel een parallel te trekken met de huidige vrijstellingen voor erkende ziekenwagens en voor voertuigen op naam van een persoon met een handicap, of diens wettelijk vertegenwoordiger of bewindvoerder, voor het gebruik als persoonlijk vervoermiddel.

Daarom hebben we eind vorig jaar al aan de administratie gevraagd om een wijziging aan de huidige regelgeving voor te bereiden. Concreet heb ik voorgesteld om een BIV-vrijstelling in te voeren voor voertuigen die specifiek worden omgebouwd voor het gemeenschappelijk vervoer van rolstoelgebruikers. De aanpassingen die moeten gebeuren aan dergelijke voertuigen betekenen immers een zware kost voor de eigenaar van het voertuig. Ik denk dan vooral aan ingrepen zoals een bodemverlaging en de installatie van een rolstoelplateaulift.

Die wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit worden meegenomen in een decreet met diverse fiscale bepalingen dat op 25 maart principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dat was dus na uw vraag om uitleg. We voorzien dat dit normaal gezien, als het parlement daar normale voortgang in maakt, tegen 1 januari 2023 in werking zal treden.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dank u wel, minister. Ik denk dat we daar met z'n allen tevreden en zelfs blij over kunnen zijn. Rolstoeltoegankelijk vervoer is zeer belangrijk met de ouder wordende bevolking, maar er zijn door de vele verkeersongevallen ook heel wat jonge mensen die in rolstoelen terechtkomen.

Niet iedereen heeft zelf middelen om zo'n voertuig aan te kopen. Heel wat mensen doen een beroep op die diensten en op taxidiensten. Het is voor hen heel belangrijk dat zij in de toekomst ook nog redelijk betaalbaar die voertuigen kunnen aankopen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. U sprak over voertuigen die speciaal worden omgebouwd. Als die nieuw worden aangekocht, vallen die daar toch ook onder? *(Minister Matthias Diependaele knikt instemmend)*

U bedoelt toch een nieuw aangekocht voertuig dat in die mate is omgebouwd? Je kunt die ook zelf ombouwen, dat is wat personen met een handicap vaak doen. Hier gaat het om professionele organisaties die de voertuigen zo op de markt zullen kopen en die zullen onder dat sociaal tarief vallen. Dat heb ik toch goed begrepen? *(Minister Matthias Diependaele knikt instemmend)*

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik wil de vraag van collega Brouwers ondersteunen. Het is een goede vraag en het is goed dat de minister die positief beantwoordt.

Ik heb nog een bijkomende zorg. We begrijpen dat de vrijstelling van BIV geldt voor voertuigen die als persoonlijk vervoermiddel ingeschreven zijn op de naam van de persoon met een handicap, de wettelijke vertegenwoordiger als het gaat om minderjarigen of de bewindvoerder als het gaat om een meerderjarige over wie de vrederechter beslist heeft dat de meerderjarige onbekwaam is om handelingen te stellen. Dan zijn er de aanvullende diensten die professioneel hun voertuigenaanbod en diensten aanleveren qua vervoer. We hebben ook nog de categorie van mantelzorgers die zelf hun voertuig aanpassen omdat ze op regelmatige basis vervoer verzorgen voor een derde. Zij vallen niet onder de groep van professionelen of onder de vrijstelling voor personen die zelf een wagen hebben ingeschreven, maar die nu ook met die hogere kosten geconfronteerd worden. Komen zij in aanmerking als bijkomende categorie? Is er een manier om die ook een vrijstelling te geven?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik sluit me aan bij de collega's. Het is goed dat er een regeling wordt uitgewerkt. De bezorgdheid van collega Brouwers is terecht. Ik zie dat ook als schepen van Toegankelijkheid bij onze eigen dienst aangepast vervoer.

Het is inderdaad nuttig om te bekijken wat de exacte criteria zijn en hoe we die toepassing zo breed mogelijk kunnen maken. Er zijn inderdaad verschillende categorieën. Er zijn particulieren die zelf een aanpassing doen aan een wagen. Zij krijgen op federaal niveau al btw-vrijstelling, maar als de Vlaamse belastingen de hoogte in schieten is dat natuurlijk een slechte zaak. Dan zijn er diensten die aangepast vervoer aanbieden. Daar zijn ook nog verschillende categorieën in. Er zijn wagens die gemaakt zijn voor personenvervoer van minder mobiele mensen die geen rolstoelvervoer nodig hebben. Er zijn verder de busjes met liften en dergelijke die zo worden aangekocht. Die kun je niet achteraf verbouwen. Dat zijn verschillende soorten.

Het is goed om in de definitieve regeling goed te finetunen om dat zo breed mogelijk toe te passen, zodat iedereen die aangepast vervoer nodig heeft niet onder dat verhoogd tarief gaat vallen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u voor de vragen. Ik heb het net voorgelezen. Het gaat over voertuigen, dikwijls van taxifirma's, die gebruikt worden voor minder mobiele personen. Er is een inhoudelijke parallel met de huidige vrijstellingen voor erkende ziekenwagens, en voor voertuigen op naam van een persoon met een handicap of diens wettelijke vertegenwoordiger of bewindvoerder. Die vrijstelling is er vandaag al.

Met de mantelzorgers moeten we voorzichtig zijn. In welke mate is dat? Ik heb het zelf van dichtbij meegemaakt. Een aanpassing aan een wagen kan van alles zijn. Men kan bijvoorbeeld de hele stuurkolom naar de rechterkant verplaatsen, men kan daar zeer ver in gaan. Het hangt er allemaal van af. Het bestaat al voor mensen met een handicap met een voertuig ingeschreven op hun naam, die vrijstelling is er al.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, dank u voor het initiatief om dit te regelen. Maar aangezien er een voorontwerp van decreet is, zal het hier wel terugkomen. Ik reken erop dat de vaste leden van de commissie dat tot in detail bestuderen en ervoor zorgen dat er een vrij brede toepassing kan zijn zonder dat er misbruiken zouden optreden. In elk geval, heel hartelijk dank. De CD&V-fractie is absoluut zeer tevreden met uw initiatief.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de Nederlands-Spaanse alliantie in het kader van de hervorming van het Europese stabiliteits- en groeipact – 2493 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Tijdens de pandemie – die nu hopelijk achter de rug is of toch op haar laatste benen loopt – werden de Europese begrotingsregels opgeschort om aan de lidstaten de kans te geven de nodige uitgaven te doen om de nefaste gevolgen van de pandemie op hun economisch weefsel te milderen. Vanaf

2023 zal het Europese Stabiliteits- en Groeipact (SGP) waarschijnlijk opnieuw zijn ingang vinden. Het is echter nog niet duidelijk of dit wederom onder de vorige vorm zal zijn, of dat het SGP veel diepgaander hervormd zal worden. Over het behoud van de drempels van 3 procent begrotingstekort en 60 procent overheids-schuld lijkt weinig discussie, wel over de achterliggende invulling.

In die zin tekende zich er een toch enigszins verrassende alliantie af op de afgelopen top van de Eurogroep van 4 april in Luxemburg. Traditionele begrotingshavik Nederland en begrotingsduif Spanje lijken elkaar te vinden voor wat betreft een aantal principes die ze in het hervormde SGP willen. Ze zouden in eerste instantie de drempels van 3 en 60 procent voor respectievelijk het begrotingstekort en de staatsschuld willen behouden, daar ze een verdragswijziging willen vermijden. Daarnaast leggen ze wel de nadruk op, volgens hen, broodnodige publieke investeringen in de toekomst en willen ze af van de verplichting om de schuldgraad jaarlijks met 5 procent terug te dringen van het gedeelte boven de 60 procent. Dit zou de noodzakelijke groei bij de eurolanden fnuiken. In de plaats daarvan moet een realistischere regel komen waarbij lidstaten geresponsabiliseerd worden en eigen voorstellen voor hervormingen kunnen doen, meer dan dat de Europese Commissie elk jaar een resem hervormingsaanbevelingen overmaakt. Als tegen-gewicht voor deze versoepeling zouden volgens de bevoegde Nederlandse en Spaanse ministers de handhavingsregels streng toegepast moeten worden en boetes daadwerkelijk opgelegd.

Zelf had u recent een onderhoud met uw Nederlandse collega van Financiën, minister Kaag, over het Europese begrotingsbeleid. Ik heb dan ook volgende vragen voor u.

Hoe staat u ten opzichte van dit initiatief van onze noorderburen en Spanje? In welke elementen kunt u zich vinden? In welke niet?

Denkt u dat dit voorstel, dat toch leest als de kleinste gemene deler tussen wat Spanje en Nederland wenselijk achten, het bredere hervormingsdebat over de SGP op gang kan brengen?

Hoe verliep uw overleg met minister Kaag? Welke punten van overeenstemming zijn er tussen Vlaanderen en Nederland? Zien we in Nederland nog een bondgenoot? Vlaanderen zit als regio aan de tafel en Nederland als begrotingshavik. Kunnen wij ons als Vlaamse deelstaat overeind houden? Kan dit nog na het pakt tussen Nederland en Spanje?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mijnheer Coel, u hebt net verwoord wat de bedoeling was van de ontmoeting. Het is natuurlijk niet aan mij om commentaar te geven op overeenkomsten die Nederland sluit, waarover of met wie. Voor ons was het wel belangrijk om naar daar te gaan. We hebben met de Vlaamse Regering een gedragen standpunt. Dan zoeken we alle mogelijke manieren om dat standpunt uit te dragen. Een van de traditionele partners die op die lijn zitten, zoals u zelf aanhaalt, is Nederland. Daarom zijn we naar daar gegaan. Ik zal niet al te veel uitspraken doen over het standpunt dat zij verkondigen. We hebben proberen aan te geven wat voor ons belangrijk is.

Op woensdag 6 april hadden we een lunchontmoeting met de Nederlandse minister van Financiën Kaag in Den Haag. We zijn trouwens met de trein gegaan en hebben daar één keer overnacht. Ik vermeld het maar.

Tijdens deze ontmoeting heb ik een aantal dossiers besproken, waaronder ook de Europese standpuntbepaling ten aanzien van de evaluatie en mogelijke herziening van het stabiliteits- en groeipact. De Vlaamse Regering had hierover op 14 januari een positie ingenomen waarbij de kernpunten de volgende zijn. Een eerste kernpunt

is houdbaarheid voor alles. Dat zijn de Maastrichtcriteria. Dat zijn belangrijke bakens, ook omdat ze verdragsrechtelijk gebetonneerd zijn. We raken niet aan de 3 procent en de 60 procent.

Nog een kernpunt is vereenvoudiging en naleving van het pact. Zeker vereenvoudiging is een oproep die men bijna uit alle landen hoort. Men moet daar wat lijnen in trekken. We pleiten voor één duidelijk budgettair kompas. Voor ons is dat de uitgavennorm. We werken daarbij een geloofwaardig maar effectief sanctiemechanisme uit. We denken daarbij in eerste instantie eerder aan kwalitatieve dan aan kwantitatieve maatregelen. We hebben het daar hierover trouwens in de commissie gehad. U verwees daarjuist naar het effectief betalen van boetes. Het systeem bestaat al lang. Er heeft nog nooit een lidstaat boetes moeten betalen. Men kan zich ook de vraag stellen of dat wel nuttig is. Als een land boetes moet betalen, is dat per definitie wegens een moeilijke financiële situatie. Kan men dan boetes opleggen die per definitie die situatie nog moeilijker maakt? Wij zijn op zoek gegaan naar kwalitatieve systemen. Ik geef grif toe en ben er heel open in dat het niet zo gemakkelijk is om daar goede instrumenten voor te vinden. Stemrecht of iets dergelijks, vertegenwoordiging in bepaalde aangelegenheden, dat is allemaal niet zo gemakkelijk. Daar moet toch eens creatief over worden nagedacht. Het is al goed als er over nagedacht zou worden.

Een volgend kernpunt is meer ruimte voor investeringen. We pleiten hier voor een vorm van gulden regel. Dat wil zeggen: de lopende uitgaven moeten gefinancierd zijn door recurrente inkomsten. Voor productieve investeringen moet er meer ruimte komen in functie van de schuldgraad van de lidstaten. Lidstaten met een lage schuldgraad zouden de mogelijkheid moeten hebben om bijkomende productieve investeringen te doen aangezien hun gezonde overheidsfinanciën dat toelaten, natuurlijk wel binnen die 3 procent. Lidstaten met een hoge schuldgraad moeten natuurlijk prioritair inzetten op het afbouwen van hun schuld.

Ik heb deze kernpunten van onze positie besproken met mevrouw Kaag. Het spreekt voor zich dat daarbij hun recente standpuntbepaling met Spanje aan bod kwam. Haar bevinding is dat er een versterking moet komen van de band tussen structurele hervormingen, investeringen en budgettaire verantwoordelijkheid, met het oog op groei en werkgelegenheid. Dat staat trouwens ook zo in de communicatie daaromtrent. Het was duidelijk dat ook voor Nederland de 3 procent en 60 procent niet ter discussie staan. Zij zijn echter ook nog aan het zoeken hoe het budgettair kader beter afdwingbaar kan worden gemaakt. Ik denk dat elk land ermee worstelt hoe men dat afdwingbaar krijgt. Wij hebben er dan weer op gehamerd dat de Europese solidariteit cruciaal is. Ik denk dat niemand die in twijfel trekt. Maar aan die solidariteit hangt natuurlijk ook een verantwoordelijkheid vast. U kunt die twee niet los van elkaar zien. Dat is voor mij cruciaal. Als je de verschillende geluiden uit de verschillende landen naast elkaar legt, vrees ik dat dat jammer genoeg verloren zal gaan. We hebben nog altijd een streng begrotingsbeleid nodig wegens die solidariteit, en niet omgekeerd. Het is niet zo dat die solidariteit op zichzelf blijft bestaan als we de verantwoordelijkheid die we tegenover elkaar dragen, gaan afbouwen. Daar zit de balans in.

Opnieuw naar mevrouw Kaag. Voor alle duidelijkheid: ik sta ook achter deze standpunten. Het moet daarbij echter wel duidelijk zijn dat budgettaire verantwoordelijkheid primordiaal is, want ze is in het belang van het behoud en de versterking van de gemeenschappelijke eenheidsmarkt dankzij de eengemaakte munt. Structurele hervormingen zijn daarbij een essentieel onderdeel om tot gezonde overheidsfinanciën te komen. Een begroting krijg je niet alleen op orde met besparingen of belastingverhogingen, maar je kunt ook effectief structureel gaan hervormen. Dan moet men de moed hebben om te gaan hervormen. Dat lukt trouwens niet bij elke begroting. De onze is wat atypisch omdat wij een andere vorm van inkomsten hebben door de bijzondere financieringswet. Voor ons is dat iets minder van toepassing dan voor de begrotingen van de meeste lidstaten van de Europese Unie.

Ik erken verder ook dat Europa voor belangrijke uitdagingen staat waarvoor enorme investeringen zullen moeten gebeuren. We denken aan energie-onafhankelijkheid, die nu heel hoog op de agenda is komen te staan, een sterkere defensie, verdere digitalisering, noodzakelijke klimaatmaatregelen enzovoort. Maar dat mag geen vrijgeleide worden om de begrotingsteugels ongebreideld te vieren. Duidelijke en afdwingbare begrotingsregels zijn in mijn ogen cruciaal, maar zoals mijn Nederlandse collega erken ik dat dit geen evidentie is.

Ik heb daar wel het volgende aan toe te voegen. Hoeveel uitzonderingen zijn er op den duur mogelijk? Elke situatie is een uitzonderingssituatie en dan is elke situatie een excuus om bepaalde afspraken los te laten. Als men dat opstapelt, zeker nu, in een situatie waar de laatste dagen van de vorige crisis net overlappen met de eerste dagen van de volgende crisis, dan krijgt men een aaneenrijging van crisissen die allemaal uitzonderlijk zijn maar die uiteindelijk allemaal wel met dezelfde centen moeten worden betaald. Het is geen Monopolygeld dat men kan bijdrukken of wat dan ook. Die crisissen moeten met echt geld worden aangepakt. Ook de klimaatuitdaging, de energieonafhankelijkheid en de digitalisering zijn allemaal uitzonderlijke situaties. Ik neem dat wel aan, maar toch moet dat met echte centen worden betaald. Deze situaties volgen elkaar zeer snel op. We gaan van crisissituatie naar crisissituatie. Als je naar het verleden kijkt, is dat altijd zo geweest. Mijn stelling is dat ook die crisissen, die uitzonderingen, binnen de normale afspraken genomen moeten worden, anders kom je op lange termijn ontegensprekelijk in de problemen. Niemand weet wanneer, maar vroeg of laat barst die bom. De kruik gaat zolang te water tot ze barst, maar ze barst uiteindelijk. Alleen weet niemand wanneer.

Minister Kaag lijkt daarbij ook het succes van NextGenerationEU af te wachten, waarin de faciliteit voor herstel en veerkracht een centrale rol speelt, om daar eventueel een vervolgverhaal aan te breien. Door de nieuwe regeringsvorming in Nederland moeten zij hun herstelplan echter nog indienen, dus dit was nog niet zeer geconcretiseerd. Zij hebben uitdrukkelijk beslist om te wachten. Over die ideeën ben ik wel meer terughoudend. Ik heb vastgesteld dat het indienen en opvolgen van herstelplannen een hele administratieve mallempot aan de gang brengt met ongeoorloofd gedetailleerde monitoring op alle niveaus, en dat tot 2026. Maar bovenal is de EU voor dit herstelplan zelf enorme schulden aangegaan, waarvan nog niet duidelijk is hoe ze die ooit gaat terugbetalen. Allerlei ideeën over nieuwe eigen inkomsten voor de EU staan op het menu. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we ook van de EU een nieuwe schuldenlaag maken, boven op een lokale, regionale en federale laag. Dan wordt het trouwens een nieuwe transferunie, waarvan we in dit land een mooi – of een slecht – voorbeeld hebben. Hierbij valt vooral op dat die regio's die verstandig omgaan met hun centen, moeten opdraaien voor het afbetalen van de schulden die elders zijn aangegaan en vaak ook blijven worden aangegaan wegens het gebrek aan moed om de nodige hervormingen door te voeren. Het gaat niet altijd om besparingen maar om het doorvoeren van de nodige hervormingen. Solidariteit bestaat uit rechten maar ook plichten, anders is zij niet houdbaar. Dat geldt a fortiori voor de Europese Unie. Dat is mijn diepste overtuiging.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, dank u voor uw omstandige antwoord. Ik ben blij dat u bevestigt dat u de standpunten van de Vlaamse Regering van 14 januari herbevestigt, dat u toch wel een aantal kanttekeningen plaatst bij de Spaans-Nederlandse entente en dat u de basisprincipes van de begrotingsorthodoxie nog eens vooropstelt. Ik denk dat alle lidstaten de komende jaren wel geconfronteerd zullen worden met het spanningsveld tussen enerzijds de begroting op orde houden, voldoende streng zijn en dat vertalen in de Europese begrotingsregels en anderzijds de ruimte laten voor de investeringen die we wel degelijk zullen moeten doen. Ik denk daarbij aan klimaat, defensie met heel de Oekraïne-crisis en de energietransitie. Noem alle mondiale uitdagingen maar op waarmee we geconfronteerd worden en

waar heel wat investeringen tegenover staan. Een sleutelbegrip dat we daarbij zullen moeten verduidelijken en van nabij opvolgen, is productieve investeringen. Iedereen schermt daarmee. Als het productieve investeringen zijn, dan hebben ze nog rendement en dan zijn het goede investeringen bij wijze van spreken. Als het niet-productieve investeringen zijn, dan moeten we daar kritischer naar kijken.

Minister, hoe ziet u de tendens her en der in de Europese Unie om klimaatinvesteringen in de toekomst uit de Europese begrotingsdoelstellingen te houden en ze zo allemaal de facto als productieve investeringen te categoriseren? Het is aan die investeringen immers vooral eigen dat hun terugverdieneffect zich vertaalt in het niet meer voorkomen van bepaalde uitgaven.

Het is niet zo dat er echt nieuwe inkomsten uit voortkomen, het is vooral het vermijden van bepaalde uitgaven. Hoe ziet u dat?

Hoe objectiveren en meten we volgens u welke investeringen productief zijn en welke niet? Ook specifiek in Vlaanderen, in de Vlaamse uitgavennorm, is die term 'productieve investering' zeer belangrijk. Hoe gaan we uitwerken dat we zelf ook voldoende streng zijn in onze eigen Vlaamse begroting? Gaan we daar maatschappelijke kosten-batenanalyses voor doen, benchmarken? Hoe ziet u dat de komende jaren?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Altijd als er iets zinnigs te zeggen valt over het SGP, denk ik dat het nuttig is om daar ook bij ons eens een gedachtewisseling over te houden. De heer Coel zegt dat we niet rechtstreeks aan tafel zitten en dat klopt, maar ik vermoed dat wij ons standpunt via de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) ook wel kunnen vertalen naar het federale niveau en dat het op die manier toch ook wel bij de 27 anderen terechtkomt, waaronder dus Nederland en Spanje. Het is inderdaad een vreemde entente, maar de dingen die werden gezegd door dat duo zijn op zich wel stof tot nadenken.

Ik zal er niet uitgebreid op ingaan, maar er zijn een drietal zaken die u ook hebt aangehaald, die volgens mij van belang zijn. Ten eerste, de aard van de investeringen. Er wordt gevraagd dat de lidstaten een beetje marge hebben op wat ze als publieke investeringen willen doen, maar het is inderdaad belangrijk dat het gaat om productieve zaken, die de economie en de productiviteit vooruithelpen. We hebben dat debat hier ook gehad in het kader van de Vlaamse Veerkracht.

We weten dit hier natuurlijk allemaal in de commissie, maar ik wil wel een misverstand uitklaren: het is niet omdat je uitgaven buiten de begroting houdt, dat ze geen effect hebben op het vorderingssaldo en dat die uitgaven niet bestaan. Ik zal het hele debat over de nettoactiefpositie hier niet herhalen, maar ik denk dat het op Europees niveau ook wel belangrijk blijft om ervoor te zorgen dat lidstaten de nodige marge krijgen voor publieke investeringen die ze willen doen en dat het geen vrijgeleide mag zijn om eender welke uitgave onder die noemer te plaatsen. Ik denk dat we daar zeker op dezelfde lijn zitten als Nederland.

Ten tweede, wat u zegt over de uitzonderingen klopt honderd procent. Ik heb ook dat gevoel, telkens als ik bijvoorbeeld Frankrijk, Duitsland of Italië zie, er zijn constant uitzonderingen. We moeten dus toch ook wel eens nadenken over hoe we die crisissituaties kunnen omarmen in het reguliere systeem.

Ten derde, wat nog niet vermeld is en misschien ook wel nuttig is om mee te nemen in toekomstige debatten is dat wij als deelstaat of staat niet worden gestraft in Europese steunprogramma's allerhande, omdat wij het begrotingsgewijs en economisch gezien relatief beter zouden doen dan andere lidstaten. Ik vind het toch wel heel belangrijk om dat mee te nemen. Als men de begroting op orde heeft, er ruimte is voor publieke investeringen en daar meer productiviteit en economische

groei mee worden geschept, kan het niet de bedoeling zijn dat men dan achtergesteld wordt in Europese programma's, zoals relancemiddelen – er zijn er veel natuurlijk. Die component, dat de goede leerlingen het risico lopen om gestraft te worden, zeg maar, is toch altijd vreemd. Dat is dus misschien ook iets om mee te nemen naar toekomstige diners met de trein.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mijnheer Vande Reyde, ik mag inderdaad hopen dat ons standpunt via het federale niveau ook op de Europese banken zal belanden. Daar ben ik echter toch wat sceptisch over. Ik heb daar van het federale niveau trouwens ook nog niet veel van zien passeren, maar dat verwachten we wel. Het is voor mij echter een zeer groot vraagteken hoe bepaalde uitspraken van in het zuiden van het land, over het begrotingsbeleid in het algemeen en specifiek over het Europese begrotingsbeleid, kunnen worden verzoend met ons standpunt, dat we nu afgesproken hebben binnen de Vlaamse Regering. We kunnen compromissen zoeken, en daar zijn we blijkbaar om de een of andere reden meester in, maar dat compromis wil ik nog wel eens lezen. Ik hou mijn hart daarvoor dus wat vast en het is ook daarom dat wij zelf het initiatief nemen om te zeggen wat volgens ons belangrijk is.

We zijn ook naar Noordrijn-Westfalen geweest, in de week voor het paasreces, denk ik. Ik heb daar een ontmoeting gehad met de deelstatelijke minister van Financiën.

Die hebben trouwens met de zestien Länder blijkbaar een orgaan dat maandelijks samenzit over financiën en begroting, en dus wel wat weegt op het federale standpunt. Ik heb een vertaling laten maken van ons standpunt en dat hebben we ook doorgestuurd. We proberen dat dus zelf een beetje te slijten, want ik denk dat dat de enige manier zal zijn. We proberen dat natuurlijk ook te doen via de instellingen, maar we hebben slechts bescheiden middelen om dat te doen. Langs federale weg zie ik weinig reden om vrolijk te worden.

Met uw laatste punt ben ik het volledig eens, voor alle duidelijkheid. We hebben dat rond het relancebeleid ook gezegd. Nederland heeft trouwens hetzelfde voor: zij krijgen plots x miljard euro – de cijfers weet ik niet meer – minder, omdat ze het economisch beter doen. Het economisch herstel is belangrijk geweest. Geld voor herstel is natuurlijk geld dat men krijgt van Europa om iets wat kapot is te herstellen, maar waarom is het mijn overtuiging dat het belangrijk is dat het naar de goede economieën gaat? Omdat zij de andere economieën heel uitdrukkelijk meetrekken. Dat merken wij ook: als het goed gaat in Duitsland, gaat het een paar maanden later gelijktijdig ook goed bij ons. Dat is dus evengoed solidariteit, in de zin dat de euro moet worden ingezet waar hij het meeste effect heeft voor het geheel, en dan denk ik dat die Europese euro het beste wordt ingezet in de sterkere economieën, omdat zij de andere economieën sneller meetrekken eens het beter gaat.

Mijnheer Coel, wat betreft uw vraag: heel rudimentair, wat is het standpunt over de verhouding tussen lopende uitgaven en investeringen? De lopende uitgaven moeten gewoon in evenwicht zijn. Het geld dat elk jaar recurrent wordt uitgegeven, moet overeenkomen met het geld dat elk jaar recurrent binnenkomt. Dat is geraamd. Dat het woordje 'productief' voor investeringen staat, doet er eigenlijk niet veel toe. Het punt is dat het woordje 'investeringen' de laatste tijd sensu lato wordt gebruikt: investeren in mensen, in ons welzijn, enzovoort. Dat is allemaal waar, maar dat wordt op een hele brede manier gebruikt. Sensu stricto betekent investeren echter: 'Ik geef vandaag een euro uit, om morgen twee euro te krijgen.' Dat is een rendement. Een investering wordt gedaan om een rendement te krijgen. Daarom zetten we daar nu 'productief' voor, om de originele, strikte definitie van investeren eigenlijk aan te duiden.

We hebben dan gezegd dat we vasthouden aan die 3 procent en die 60 procent. Met 3 procent kan dus eigenlijk in het rood gegaan worden, maar alleen voor investeringen in de strikte betekenis, productieve investeringen dus. De mate waarin die 3 procent kan worden gedaan, hangt af van de mate van de schuldgraad. Waarom? De dag van vandaag wordt altijd gezegd: 'Er is een probleem, we gaan investeren.' Voor alles is de oplossing: uitgaven. Nee, soms moet men ook hervormen en dan moet men daartoe verplicht worden. Dan is het idee dat de ruimte er moet zijn om die 3 procent op te vullen met investeringen, als de schuldgraad bijvoorbeeld niet boven de 100 procent is, ik zeg maar iets. Het idee dat in ons systeem zit, is dus: hoe verderaf van die 100 procent men zit, hoe meer van die 3 procent kan worden opgevuld met investeringen.

Eén uitzondering daarop zijn de investeringen die zichzelf terugbetalen. Dat zijn de investeringen met een businesscase. Om nu niet te spreken over Oosterweel, maar Oostenrijk werkt bijvoorbeeld aan wegeninfrastructuur met tolheffing, dat zal zichzelf terugbetalen. Daarover hebben we gezegd dat het ook binnen de 3 procent moet, maar onafhankelijk van de schuldgraad op dat moment.

Het aantal productieve investeringen die men kan doen binnen die 3 procent hangt dus samen met de schuldgraad, en hoe dichter men bij die 60 procent zit, hoe meer investeringen men dus kan doen. Voor de investeringen die zichzelf terugbetalen is er dus een uitzondering, zoals de Oosterweel met tolheffing of de Oostenrijkse snelwegen die nu worden aangelegd. Dat is een beetje het idee daarachter.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt, minister, voor die bijkomende verduidelijking. Ik roep u op om op Europees niveau aan die kar te blijven trekken en om ons standpunt duidelijk te maken in alle gremia waar u bent vertegenwoordigd, of zich laat vertegenwoordigen.

Ik denk dat we als Vlaanderen zelf dan ook best het goede voorbeeld geven en dat als we met de regering nieuwe investeringen goedkeuren, we ook zelf heel goed opvolgen dat ze aan de criteria voldoen die we op Europees niveau vooruitschuiven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de vrijstelling van onroerende voorheffing voor geloofsgeenschappen – 2508 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag naar aanleiding van een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) waarbij de manier waarop wij de geloofsovertuigingen subsidiëren in twijfel wordt getrokken omdat die een zekere vorm van discriminatie inhoudt. Dat is een uitspraak die een gevolg is van het feit dat Jehova's getuigen daarom naar het Europees Hof zijn gegaan. Het gaat wel over Brussel, maar het Europees Hof maakt de vergelijking voor alle andere regio's in België. Zo komt Vlaanderen in die context terecht. Het heeft eventueel ook repercussies voor de erkenning in Vlaanderen en zeker en vast ook voor de financiering van de geloofsovertuigingen in Vlaanderen.

In het Vlaams regeerakkoord is afgesproken dat Vlaanderen dezelfde regeling als Brussel zou aannemen: "De bestaande vrijstelling van onroerende voorheffing voor

openbare erediensten of vrijzinnige dienstverleningen geldt in de toekomst enkel nog voor erkende lokale geloofsgemeenschappen.”

Daarover gaat het nu precies. Aangezien het Europees Hof de erkenningsvoorwaarden in twijfel trekt, zou ook die passage uit het regeerakkoord in twijfel kunnen worden getrokken en zou dat concrete gevolgen kunnen hebben.

Minister, u kent ongetwijfeld het arrest. Hoe reageert u daarop? Bent u van oordeel dat de regeling zoals vooropgesteld in het regeerakkoord, waarbij de vrijstelling van de onroerende voorheffing afhangt van de erkenning als lokale geloofsgemeenschap, legitiem en billijk is in het licht van het recente arrest? Hebt u hierover al overleg gepleegd, zowel met de andere gewesten als met de federale overheid? Wat is dan eventueel de uitkomst van deze gesprekken? Bent u betrokken in de herziening van de erkenningsprocedure aangezien dit ook een impact heeft op Vlaanderen? Wat de erkenningsprocedure op zich betreft, is minister Somers verantwoordelijk maar de financiële consequenties vallen onder uw departement. Indien de passage uit het regeerakkoord over de inperking van de vrijstelling van onroerende voorheffing niet kan worden uitgevoerd, heeft dit ook gevolgen voor de Vlaamse financiën. Is de impact daarvan eventueel al berekend? Hoeveel bedraagt die?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Collega Vandenhove, dank u wel voor uw vraag die betrekking heeft op de vrijstelling van de onroerende voorheffing voor erediensten.

U stelt de vraag naar aanleiding van een recent arrest van het EHRM, dat uitspraak doet over de Brusselse regelgeving ter zake en de federale erkenningsprocedure van erediensten. Uw vraag is zeer gewaardeerd. Of dit arrest ook een invloed heeft op de geplande Vlaamse regelgeving wordt momenteel nog onderzocht door de administratie. Het arrest dateert nog maar van begin april. Het gaat hier ook niet over een puur fiscale kwestie. De federale erkenningsprocedure van erediensten speelt hierin een belangrijke rol.

Sta mij toe even kort de wetgevende achtergrond te schetsen wat betreft het fiscale luik. De Vlaamse regelgeving voorziet momenteel in een vrijstelling van onroerende voorheffing voor onroerende goederen die zonder winstoogmerk worden bestemd voor de openbare uitoefening van een eredienst. Het moet dus niet gaan om een erkende eredienst.

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is dit daarentegen wel een vereiste. De vrijstelling wordt daar enkel nog toegekend voor onroerende goederen die voldoen aan volgende, cumulatieve voorwaarden: de onroerende goederen worden uitsluitend gebruikt voor het openbaar uitoefenen van een eredienst van een erkende godsdienst; de onroerende goederen worden beheerd door een plaatselijke instelling, erkend door de bevoegde overheid, belast met het beheer van de temporalien van de eredienst.

De erkenning van erediensten, waarvan sprake in de eerste voorwaarde, is een federale aangelegenheid. En daar knelt nu blijkbaar het schoentje aangezien het EHRM stelt dat die federale erkenningsprocedure zelf niet voldoet.

In het Vlaamse Gewest was het de bedoeling om, conform wat is opgenomen in het regeerakkoord, de vrijstelling te beperken tot erkende lokale geloofsgemeenschappen.

Er is een verschil tussen enerzijds de erkenning als eredienst of godsdienst, wat een federale bevoegdheid is, en anderzijds de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen van die erkende erediensten, wat een Vlaamse bevoegdheid is en waarvoor er wel objectieve criteria zijn vastgelegd. De erkenningsprocedure van lokale geloofsgemeenschappen staat echter enkel open voor de federaal erkende erediensten.

Dus de voorziene inperking zou ingevolge het arrest problematisch kunnen zijn, maar ik wil daar niet op vooruitlopen. Dat is de mogelijkheid die u zelf ook schetst. We geven de administratie de tijd om het arrest ten gronde te onderzoeken en de mogelijke gevolgen daarvan op te lijsten.

Er is hierover dus ook nog niet overlegd met de federale overheid. Overleg met andere regio's lijkt me trouwens niet nodig, gezien het hier over een federale aan gelegenheid gaat.

De budgettaire impact van de maatregel moet nog worden bepaald. Het zijn inkomsten die we momenteel ook niet ontvangen. Een inperking van de maatregel zou uiteraard wel een positief effect hebben. Over de mate waarin dat zal zijn, kan ik u vandaag geen uitsluitsel geven, maar het zou wel positief zijn.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister. Dan moeten we het onderzoek van de administratie afwachten en heb ik me te vroeg zorgen gemaakt.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik maak me hier ook zorgen over maar ik zal er niet te uitgebreid op ingaan. Ik denk dat we toch echt fundamenteel en verdergaand dan het akkoord van de regering en de discriminatie die hier ter zake ligt, moeten nadenken over een heel andere discriminatie, en dat is de discriminatie tussen erkende godsdiensten, erkende geloofsgemeenschappen die een vrijstelling krijgen en de 99,99 procent anderen van de bevolking die geen vrijstelling vragen. Ik vraag me af of we anno 2022 er nog wel een gerechtvaardigde reden voor hebben om erkende geloofsgemeenschappen, die in de toekomst dan volgens de nieuwe erkenningsregels zullen worden bepaald, die vrijstelling überhaupt nog te geven.

Op fiscaal vlak hebben we met een Vlaamse Brede Heroverweging een aantal zaken gezien. Ook federaal zijn er een aantal hervormingen gedaan van regimes die jarenlang hebben bestaan en die nu in vraag worden gesteld. Ik vind dat federaal minister Van Peteghem van CD&V heel goed werk verricht. Ik denk dat we ook in Vlaanderen moeten nadenken over welke vrijstellingen op basis van religie, op basis van wat mensen vrij zijn te denken, we ook beter kunnen afschaffen. Ik denk dat deze er een van is. We geven in Vlaanderen al heel veel geld aan godsdienst: meer dan 130 miljoen euro aan onroerende voorheffing en 300 miljoen euro aan religielessen in het onderwijs. Ik denk dat we een fundamenteel debat nodig hebben in het parlement of dat nog wel van deze tijd is. Ik geef toe dat het iets verder gaat dan het regeerakkoord, maar ik denk dat we daar in deze legislatuur misschien nog wel eens van gedachten over kunnen wisselen, naar aanleiding van een conceptnota bijvoorbeeld die weldra zou kunnen volgen.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik dacht dat dat laatste punt, het godsdienstonderwijs, zelfs een element is dat in de Grondwet staat. Ik denk dat een gedachtewisseling hier zelfs niet veel zin heeft omdat dat een grondwettelijke zaak is. Er moet een tweederdemeerderheid worden behaald in het federale parlement om een grondwetswijziging te kunnen doen. Ik herinner me dat we de discussie hebben gehad over het vervroegen van de leerplicht en of je dan al dan niet godsdienstonderwijs moet geven, waar we zelf amper over kunnen beslissen.

De voorzitter: Het juist toepassen van de regels, mijnheer Vande Reyde, is een eerste voorwaarde. Ik ben lid van een partij waar geen dubbele lidkaarten zijn toegestaan. *(Gelach)*

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik ga niet in op de terechte discussie. Mijnheer Vandenhove, mijn moeder zaliger zei altijd: "Een mens lijdt het meest door het lijden dat hij vreest." Dat is een heel mooie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het advies van de Hoge Raad van Financiën en de Europese middelen voor het Belgisch en Vlaams relanceplan – 2538 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Voorzitter, minister, om de Europese economie te herlanceren na de coronacrisis, werd een Europees herstelfonds in stelling gebracht. Dit bestaat uit een subsidieluw van 338 miljard euro en uit een budget van 386 miljard euro voor leningen aan lidstaten.

Uit het subsidieluw zou België 5,9 miljard euro krijgen. Er is een verdeling tussen de verschillende deelstaten. In totaal zou Vlaanderen 2,25 miljard euro van de Belgische herstmiddelen krijgen voor de financiering van het investeringsprogramma van 4,3 miljard euro.

Inmiddels is volgens de laatste prognoses gebleken dat België wellicht minder zal krijgen dan 5,9 miljard euro als gevolg van de economische groei. Dat heeft uiteraard ook een impact op de Vlaamse begroting en schuldpositie, aangezien de Europese middelen waren voorzien voor de financiering van een deel van het Vlaams relanceplan.

Daarnaast krijgt België nog 0,5 miljard euro via andere NextGenerationEU-programma's. In totaal zal België dus 6,4 miljard euro uit het NextGenerationEU-programma (NGEU) krijgen.

In het recente begrotingsadvies waarschuwt de Hoge Raad van Financiën (HRF) – die adviezen zitten altijd goed in elkaar, u moet ze maar eens lezen, er is hard aan gewerkt – dat de lidstaten op termijn zullen moeten bijdragen aan de financiering van een deel van dit Europees plan, en dat hiermee dus rekening moet worden gehouden bij het uittekenen van een pad naar schuldafbouw. Die schuldafbouw is in deze commissie en voor u ook, minister, van zeer groot belang. Verder stelt de HRF dat België nettofinancier zal zijn van dit Europees plan. Verhoudingsgewijs zullen we als lidstaat meer moeten bijdragen om het Europees herstel te financieren. Als we van slechte wil zouden zijn, zouden we kunnen zeggen dat wat we in de vestzak krijgen uit de broekzak moeten terugbetalen.

Federaal staatssecretaris Dermine betwist de stelling van de HRF en stelt dat het Europees plan België voorziet van goedkope financiering. Als de staatssecretaris zoiets zegt, en de HRF zegt iets anders, is het goed om de Vlaamse visie daarover te kennen, want dat gaat op ons een impact hebben.

Minister, hoe evalueert u het HRF-advies algemeen en specifiek met betrekking tot het aanbevolen traject voor Vlaanderen?

Zijn er al specifieke afspraken of engagementen omtrent een bijdrage van Vlaanderen aan de financiering vanuit België van het Europees herstelplan? Zal Vlaanderen

netto bijdragen of ontvangen? Solidariteit en andere mechanismen zullen wel hun nut hebben, maar voor ons en ons pad richting schuldafbouw zou het nuttig zijn om te weten hoe de interfederale verdeling zal zijn. Ik kan begrijpen dat u nog geen concrete becijfering hebt op basis van dat advies, maar misschien kunt u al een aanzet geven met betrekking tot onze visie.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mijnheer Vande Reyde, u vraagt of ik de HRF volg of de heer Dermine, een zeer gewaardeerd collega. Dat is een zeer uitdagende vraag. Ik zal mijn reactie op dat advies geven.

De HRF vraagt terecht dat ons land werk maakt van een sanering van de overheidsfinanciën want bij ongewijzigd beleid blijft de schuldgraad stijgen in de periode 2022-2025 en loopt ook het vorderingentekort bij Entiteit I nog op. Er moeten opnieuw buffers worden aangelegd alsook is het een verkeerde beleidsoptie het begrotingsbeleid af te stemmen op een hypothese van gunstig blijvende financieringsvoorwaarden. Ik heb die discussie nooit helemaal begrepen. Ik begrijp niet hoe je kunt verkocht krijgen dat schulden aangaan een goed idee is omdat de financiering ervan goedkoop is. Als je alleen maar de rente zou moeten terugbetalen, dan wel ja. Maar men vergeet dat ook het kapitaal terugbetaald moet worden. Goed dat dit nu weer een beetje naar boven komt.

De HRF is ook niet blind voor de huidige onzekerheden als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Om een antwoord te bieden op de gevolgen van de Oekraïne-crisis kunnen volgens de HRF daarom, binnen het kader van de Europese regels, gerichte en tijdelijke maatregelen genomen worden.

De HRF baseert zich op het Stability and Growth Pact (SGP) om een jaarlijkse verbetering van het structureel vorderingensaldo met zestig basispunten te vragen. De HRF verdeelt de voor de gezamenlijke overheid aanbevolen structurele inspanning tussen de deelsectoren op basis van hun respectievelijke aandeel in het geraamd structureel saldo van 2022 op het niveau van de gezamenlijke overheid. Eén derde van die inspanning is voor conto van Entiteit II met hierin een aandeel van 25,9 procent voor de Vlaamse Gemeenschap, terwijl in een vorig advies nog sprake was van 38,3 procent. De Vlaamse Gemeenschap wordt dus niet gepenaliseerd voor het reeds gevoerde begrotingsbeleid.

De HRF vraagt voor de Vlaamse Gemeenschap een structurele verbetering met jaarlijks zes basispunten: een structureel tekort van -0,35 procent van het bruto binnenlands product (bbp) in 2023 om uit te komen op een structureel vorderingensaldo van -0,22 procent van het bbp in 2025.

Bij ongewijzigd beleid verwacht de HRF voor de Vlaamse Gemeenschap een structureel vorderingensaldo van min 0,23 procent van het bbp in 2023 of een verbetering met 18 basispunten van het bbp, om uit te komen op min 0,05 procent in 2025. We kleuren dus nu al binnen de lijnen die door de HRF worden voorgesteld.

Het is ook een goede zaak dat de HRF op basis van relevante indicatoren de houdbaarheid van de schuld van Entiteit II zal monitoren, met als eerste aanzet hiertoe de indicator rentelasten tegenover de totale uitgaven bij ongewijzigd beleid.

Ten slotte verwelkom ik ook de kwalitatieve aanbevelingen van de HRF met onder andere de vraag voor een uitgavenregel, meerjarige begrotingskaders en 'expenditure shifts'. Dat hebben we hier allemaal al besproken; we nemen daar een voorloperrol in op.

Ik heb aangetoond dat we binnen de lijnen van de HRF kleuren. We voldoen daar al aan. Mijn stelling, de stelling van de Vlaamse Regering, kijk naar de heer Muyters,

die heeft dat ook altijd verkondigd, is dat we voor eigen deur vegén. We doen wat nodig is om de Vlaamse overheidsfinanciën gezond te houden. Daar is onze inspanning op gericht. We kunnen alleen maar wensen en hopen dat anderen dezelfde gestrengheid aan de dag leggen. Dan gaan we ongetwijfeld goede papieren kunnen voorleggen bij Europa. Dat is nu niet het geval, we moeten daar niet flauw over doen. Wij houden vast aan ons traject dat belangrijk is voor onze financiën. Dat is onze eerste bezorgdheid. Voor onze deur ligt het proper, daar is geveegd. Dat deeltje van de straat is gedaan.

De EU heeft voor het eerst geld mogen lenen: 750 miljard euro in prijzen van 2018 waarvan maximum 390 miljard euro voor subsidies, de rest zijn die leningen, om de gevolgen van de COVID-19-crisis te bestrijden zonder de druk op de financiën van de lidstaten te vergroten.

De Europese Commissie dient de bedoelde opname van leningen op zodanige wijze te beheren dat na 2026 geen nieuwe netto-opname van leningen plaatsvindt. Ik lees dat als een mogelijkheid om schulden te hernieuwen in plaats van op de vervaldag af te lossen. Om desgevallend de schulden terug te betalen die de subsidies hebben gefinancierd, kan de Europese Commissie ook terugvallen op een buitengewone en tijdelijke verhoging van de maxima van de eigen middelen. Er is evenwel nog geen zicht op hoe die bijdragen gespreid zullen zijn over de diverse lidstaten. Het is dus nog koffiedik kijken of en in welke mate ons land en Vlaanderen in het bijzonder een nettobijdrager zullen zijn van de ontvangen steun in het kader van die NGEU dat losstaat van het meerjaren financieel kader (MFK) 2021-2027 waarvoor naar aanleiding van de Brexit nieuwe financieringsafspraken werden gemaakt tussen de lidstaten. Het zou goed zijn dat het secretariaat van de HRF voor beiden, NGEU en MFK, de oefening maakt, eens de data beschikbaar zijn, of ons land een nettobijdrager is.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wat het tweede betreft, zullen we inderdaad zien. Wat het eerste betreft, inderdaad, Vlaanderen, de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest hebben de zaken op orde, het begrotingstekort vermindert verder. Dat stopt voor de Franse Gemeenschap en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het Waalse Gewest zal nog een vermindering optekenen na 2022, maar niet voor Brussel en de Franse Gemeenschap. Dat is een probleem. Dat maakt onze zaak niet in dit parlement. Het is bijzonder om vast te stellen dat de inspanningen die wij doen niet gevolgd worden door de overheden die vaak de mond het meest vol hebben van federale solidariteit.

Bedankt voor uw antwoord. We zullen verder opvolgen, waarschijnlijk in het kader van de komende begrotingsopmaak, wat de verdere conclusies van de HRF zijn.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Er is daarnet gezegd dat, als je kijkt hoe de Europese middelen ingezet worden, je ook een multiplicatoreffect kunt hebben voor Vlaanderen, omdat Duitsland middelen trekt. Als je dus naar het netto-effect wilt kijken, of wij bijdragen leveren, dan wel of we meer ontvangen dan we geven, dan moet je dat dus eigenlijk ook nog meenemen. Of heb ik het mis? Moet je het indirect effect meenemen van het feit dat een land als Duitsland steun krijgt vanuit Europa, wat dan een effect heeft op de economie van Duitsland, en zo ook op de economie van Vlaanderen? Dat maakt het volgens mij heel ingewikkeld om te zien of wij een nettobijdrage leveren, of niet. Strikt genomen zou je dat ook moeten meenemen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dat laatste punt is al een stevige doctoraatsstudie, denk ik. Dan moet je gaan bepalen wat de onderlinge afhankelijkheid is van

verschillende economieën. Ik weet niet of het cijfer nog juist is, zeker met al die herberekeningen, maar in het begin was het zo dat Duitsland 25 miljard euro kreeg, en Italië 60 miljard euro. Dat was zowat de verhouding, in het begin. Die 60 miljard euro van Italië zal ook wel impact hebben, dat is de onderlinge afhankelijkheid, maar ik weet niet of je dat gaat kunnen uitbenen tot op het bot. Misschien kan de een of andere studie dat wel?

Mijnheer Vande Reyde, ik ben enigszins blij met de bevestiging die u geeft in verband met de andere overheden in dit land, en met uw woorden en uw waardering daarvoor. Maar laat het duidelijk zijn dat wij ons traject volgen en voor onze deur vegen. Maar ik maak mij ook wel zeer grote zorgen – en ik lees dat ook in uw woorden – over wat er op andere niveaus gebeurt. Ik deel die bezorgdheid. We kunnen alleen maar blijven herhalen: vroeg of laat barst die bom, en vroeg of laat komt daar een einde aan. We weten alleen niet of het vroeg of laat zal zijn.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik was geboeid door de woorden van de minister, en ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.